

RAD S MLADIMA

DEFINICIJE, IZAZOVI I EUROPSKA PERSPEKTIVA

ZA AGENCIJU ZA MOBILNOST I PROGRAME EU
DOMAGOJ MORIĆ I TAMARA PUHOVSKI

Domagoj Morić i Tamara Puhovski

RAD S MLADIMA

DEFINICIJE, IZAZOVI I EUROPSKA PERSPEKTIVA

<i>naslov</i>	Rad s mladima - definicije, izazovi i europska perspektiva
<i>naručitelj istraživanja</i>	Agencija za mobilnost i programe Europske unije
<i>provoditelj istraživanja</i>	Forum za slobodu odgoja
<i>autori</i>	Domagoj Morić i Tamara Puhovski (Forum za slobodu odgoja)
<i>prijelom i dizajn</i>	Mario Bajkuša (Forum za slobodu odgoja)
<i>fotografije</i>	naslovnica: © Flickr/European Parliament (2011) unutar publikacije: © Flickr/EU Social (2011) Zagreb, 2012.
<i>preporučeno citiranje</i>	Morić, D. i T. Puhovski (2012.) Rad s mladima - definicije, izazovi i europska perspektiva. Zagreb: Agencija za mobilnost i programe Europske unije.

SADRŽAJ

1. UVOD - PROJEKT ISTRAŽIVANJA RADA S MLADIMA.....7

1.1. POTREBA IZ KOJE JE NASTAO PROJEKT.....7

1.2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA8

1.3. METODOLOGIJA PROVEDBE ISTRAŽIVANJA.....8

2. ISTRAŽIVANJE.....11

2.1. STRATEGIJE U PODRUČJU RADA S MLADIMA U EUROPI I REPUBLICI HRVATSKOJ.....11

2.2. STANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....12

2.3. ANALIZA DOBIVENIH PODATAKA.....14

2.3.1. PRIKAZ ORGANIZACIJA I ISPITANIKA KOJI SU SUDJELOVALI U ISTRAŽIVANJU.....14

2.3.2. DEFINIRANJE PODRUČJA.....18

2.3.3. IZAZOVI I PREPREKE U RADU S MLADIMA.....29

3. ZAKLJUČAK.....35

DODATAK - ANKETNI UPITNIK.....39

DODATAK - PITANJA S FOKUS GRUPA.....46

LITERATURA.....47

Share your experience

<http://europa.eu/youthonthemove>

in **EUROPE**

© European Union. All rights reserved.

1. UVOD - PROJEKT ISTRAŽIVANJA RADA S MLADIMA

Agencija za mobilnost i programe Europske unije¹ raspisala je tijekom kolovoza 2011. godine Poziv na natječaj za provođenje istraživanja i izradu analize stanja u području rada s mladima u Republici Hrvatskoj s ciljem oblikovanja budućih promotivnih i edukativnih aktivnosti namijenjenih zainteresiranim osobama aktivnima u radu s mladima, a sve u svrhu povećanja kvalitete provedbe programa Mladi na djelu.

Na natječaj je s prijedlogom projekta aplicirao Forum za slobodu odgoja kako bi se provelo istraživanje i dobio uvid u trenutno stanje u području rada s mladima. Forum za slobodu odgoja je organizacija civilnog društva aktivna u Hrvatskoj od 1992. godine, registrirana 1998. g. prema Zakonu o udrugama. Temeljni cilj Foruma je implementacija obrazovnih standarda suvremenih demokratskih društva u hrvatski obrazovni sustav. Članovi Foruma su obrazovni stručnjaci,iskusni eksperti i akademici, profesori i učitelji, roditelji, studenti i učenici koji su zainteresirani za unapređenje i razvoj obrazovanja. U posljednjih 19 godina svog rada glavne aktivnosti uključuju kreiranje i provedbu edukacijskih programa za metodičku izobrazbu nastavnog osoblja, nenasilno rješavanje sukoba, zdravstveno obrazovanje, integralno građansko obrazovanje, stipendiranje učenika, te usavršavanje u metodici poučavanja.

1.1. POTREBA IZ KOJE JE NASTAO PROJEKT

Rad s mladima u Hrvatskoj područje je koje nije dovoljno formalizirano i samim time ne može se točno utvrditi koje kompetencije, znanja, vještine i sposobnosti su potrebne osobama koje rade s mladima da bi taj posao obavljale uspješno. Osim toga, nepostojanje profesije – osoba koja radi s mladima (*youthworker*) u Hrvatskoj je također jedna od velikih zapreka uspješnog obavljanja ovog posla. Osobe koje rade s mladima vrlo često taj posao obavljaju na volonterskoj osnovi te su u većoj mjeri to osobe koje su završile društveno-humanistički fakultet i aktivne su u civilnom sektoru. Najčešći izazovi s kojima se susreću su nedostatak financijske i institucionalne podrške, kao i neprepoznavanje njihove profesije u formalno-pravnom smislu, ali i od strane korisnika i šire javnosti. Nadalje, ovo istraživanje je prvo takve vrste u Republici Hrvatskoj što predstavlja dodatan argument za provođenje istraživanja.

¹ Internetska stranica Agencije za mobilnost i programe EU: www.mobilnost.hr

1.2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA

U sklopu izrade metodologije i koncepta istraživanja odabrani su i specifični ciljevi istraživanja koji su operacionalizirani i istraženi pomoću anketa i fokus grupa:

- ▣ Postoji li potreba za radom s mladima i osobama koje rade s mladima u Republici Hrvatskoj?
- ▣ Koja je definicija rada s mladima i osoba koje rade s mladima?
- ▣ Koje vrste rada s mladima postoje u Republici Hrvatskoj?
- ▣ Koje vrste kompetencija podrazumijeva rad s mladima u Republici Hrvatskoj i kako se te kompetencije stječu?
- ▣ Koja je motivacija i stav osoba koje rade s mladima u području rada s mladima?
- ▣ Koje su kompetencije, znanja, vještine i vrijednosti potrebne u radu s mladima?
- ▣ Koliko i kako se priznaju rezultati neformalnog učenja u Hrvatskoj u području rada s mladima?
- ▣ Koji su eksterni i interni faktori potrebni da bi netko bi se olakšao rad osobama koje rade s mladima?
- ▣ Koji sadržaji i metode su mladima važne u radu s mladima?
- ▣ Koji je utjecaj Europske unije na mlade i na rad s mladima?
- ▣ Koji je utjecaj programa Mladi na djelu na rad s mladima u Republici Hrvatskoj?

1.3. METODOLOGIJA PROVEDBE ISTRAŽIVANJA

Prilikom izrade projektnog prijedloga, postavljeni su dva glavna cilja koja se istraživanjem trebaju ispuniti, a to su:

- ▣ provesti pilot-istraživanje u svrhu dobivanja uvida u područje rada s mladima, djelatnika u tom području, prepreka i izazova s kojima se suočavaju te kompetencija i kvalifikacija koje se pripisuju osobama koje rade s mladima,
- ▣ izrada analize stanja i pisanje preporuka u području rada s mladima.

Istraživanje eksplorativnog karaktera započelo je u prosincu 2011. godine izradom upitnika, koji je podijeljen osobama koje rade s mladima te je na temelju njihovih komentara i prijedloga upitnik prilagođen. Nakon toga je upitnik pokrenut te se slao organizacijama civilnog društva te neformalnim organizacijama koje rade s mladima i za mlade, ali i široj javnosti te ga ispunjavaju i osobe koje se bave mladima u formalnom obrazovanju. Upitnik je bio sastavljen od otvorenih i zatvorenih pitanja te je bio postavljen tako da se dobiju odgovori na pitanja vezana uz općenito djelovanje organizacija, njihovu povezanost, kao i da se dobiju odgovori vezani uz motivaciju i stavovima u području rada s mladima te koje su kompetencije, znanja, vještine i vrijednosti potrebne u radu s mladima. Osim toga, ispitalo

se iskustvo osoba koje rade s mladima u tom području te njihovo poznavanje programa Europske unije za mlade.²

U popunjavanju upitnika sudjelovalo je 26 organizacija iz cijele Hrvatske. Upitnici su poslani na više od 150 adresa elektroničke pošte te je poziv na sudjelovanje u istraživanju bio objavljen na nizu internetskih stranica – udruga mladih i za mlade te medijima. Zbog konzistentnosti istraživačkog uzorka, upitnik su ispunjavale osobe koje rade s mladima u organizacijama civilnog društva te neformalnim organizacijama mladih kao i u rjeđim slučajevima osobe koje rade s mladima unutar formalnog obrazovanja.

Na temelju upitnika osmišljene su i operacionalizirane fokus grupe koje su bile orijentirane na dublje ispitivanje mišljenja i stavova osoba koje rade s mladima te mladih. Fokus grupe su provedene i sadržaj je transkribiran u veljači i ožujku ove godine. Identitet samih ispitanika je zaštićen te su sva imena u ovoj publikacijama pseudonimi.

Cilj fokus grupe s osobama koje rade s mladima je pružiti uvid u stavove ispitanika o tome u kojoj mjeri je rad s mladima potreban, koje vrste rada s mladima postoje, definiciju rada s mladima, što bi osobama koje rade s mladima olakšalo rad na individualnoj razini i razini društva te kako i na koji način Europska unija utječe na mlade i na rad s mladima. Posebno se ispitivao program Mladi na djelu te iskustva koja su sudionici imali, kao i usporedba hrvatske situacije sa položajem rada s mladima u Europskoj uniji. Na fokus grupi je sudjelovalo šestoro osoba koje su aktivne u radu s mladima.

Druga fokus grupa – s mladima ispitivala je s kojim oblicima rada s mladima su se mladi susreli te njihova iskustva, u kojoj mjeri postoji potreba za radom s mladima u RH, kako bi im osoba koja radi s mladima trebala pružiti podršku, kao i sadržaj i metodologiju koja je najbolja u radu s mladima. Osim toga, na ovoj fokus grupi sudionici su pokušali pružiti definiciju osoba koje rade s mladima, kao i koje vještine, znanja i sposobnosti te obrazovanje ta osoba mora posjedovati. Na kraju, ispitana je i njihova upoznatost s EU dimenzijom u području rada s mladima te njihova iskustva s programom Mladi na djelu. U ovoj fokus grupi sudjelovalo je šestoro mladih osoba od 20 do 28 godina.

Potrebno je napomenuti kako je ovo istraživanje pilot-istraživanje, odnosno prvo istraživanje koje je provedeno u Hrvatskoj. Istraživanje je osmišljeno na način da se koriste kvalitativne i kvantitativne metode te da se ispituje širok raspon tema na manjem broju ispitanika, jer je cilj što bolje istražiti mišljenja, stavove i potrebe osoba koje rade s mladima. Upravo širina istraživanja dovela je do sljedeće metodološke posljedice – dobiveni podaci se trebaju shvatiti kao uvod ili predložak za daljnja istraživanja. Uzorak i metoda istraživanja ne zasniva se na reprezentativnom uzorku te se iz dobivenih podataka ne može zaključiti da su izneseni stavovi reprezentativni za cjelokupnu populaciju osoba koje rade s mladima.

² Anketni upitnik može se pronaći u dijelu publikacije Dodaci.

Make dreams come true

<http://europa.eu/youthonthemove>

in **EUROPE**

© European Union / Fotostudio. Foto: Paolo P. 12014

2. ISTRAŽIVANJE

2.1. STRATEGIJE U PODRUČJU RADA S MLADIMA U EUROPI I REPUBLICI HRVATSKOJ

Godine 2001. na europskoj razini donesena je Bijela knjiga¹, prva strategija za mlade. Strategija se bavila mladima općenito, politikama za mlade te je samo u pojedinim, manjim dijelovima spominjala rad s mladima. Tako je u strategiji spomenuto da rad s mladima ima ključnu ulogu u podršci osobnog razvoja mladih ljudi. Međutim, kao nastavak ove strategije, 2010. godine donesena je najvažnija strategija na razini Europske unije, koja po prvi puta ističe rad s mladima kao profesiju. Radi se o EU strategiji za mlade – ulaganje i osnaživanje (2010. – 2018.)². Strategija navodi kako je rad s mladima široko područje koje uključuje aktivnosti društvene, obrazovne, kulturne i političke prirode te da uključuju i sportske aktivnosti i usluge za mlade. Naglašava se da je rad s mladima onaj koji pripada obrazovanju izvan škole. Ono što je izuzetno važno u ovoj strategiji je da postavlja važna područja o kojima se mora raspravljati, a to su: osposobljavanje za osobe koje rade s mladima, prepoznavanje njihovih vještina koristeći europske instrumente, podrška za mobilnost osoba koje rade s mladima te promocija inovativnih usluga i pristupa za rad s mladima. Podrška razvoja rada s mladima i prepoznavanja njegove važnosti jedna je od ključnih inicijativa unutar ovog dokumenta.

Drugi dokument koji je također važan u području rada s mladima na europskoj razini je Rezolucija Vijeća Europske unije o radu s mladima³. U dokumentu se navodi kako rad s mladima koji nadopunjuje formalno obrazovanje može ponuditi različite prednosti za mlade, prvenstveno kroz pružanje mogućnosti učenja. Osim toga, zaključili su kako rad s mladima poziva mlade da preuzmu odgovornost za svoje postupke kroz davanje aktivne uloge u razvoju samog područja rada s mladima. Napominju kako „rad s mladima može pružiti opušteno, sigurno, inspirativno i ugodno okruženje u kojem se sva djeca i mladi mogu izraziti i učiti jedan od drugoga, upoznati jedan drugoga, igrati se, istraživati i eksperimentirati“. Vijeće Europske unije pozvalo je, stoga, države članice, ali i Europsku komisiju da stvori bolje uvjete za razvoj, podršku i implementaciju rada s mladima na svim razinama – lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj; da potpuno prizna, podigne svijest i ponovno ojača ulogu rada s mladima u društvu. Neke od preporuka uključivale su i razvoj kvalitete rada s mladima, podupiranje razvoja novih strategija te identificiranje različitih oblika rada s mladima, nadležnosti i načina da osobe koje rade s mladima pomognu u razvoju strategije za povećanje kvalitete i priznavanja rada s mladima. Dakle, na europskoj razini je ovo pitanje od ključnog interesa te postoji niz strategija koje pokušavaju poboljšati položaj rada s mladima u društvu općenito.

¹ White Paper: A new impetus for European Youth, Commission of the European Communities (2001.) dostupno na: http://ec.europa.eu/youth/documents/publications/whitepaper_en.pdf

² EU strategija za mlade – ulaganje i osnaživanje 2010. – 2018. (2010.) dostupno na: http://ec.europa.eu/youth/pdf/doc1648_en.pdf

³ Rezolucija Vijeća Europske unije o radu s mladima (2010.) dostupno na: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117874.pdf

U Hrvatskoj postoji jedini dokument, odnosno strategija koja uređuje područje mladih i rada s mladima – Nacionalni program djelovanja za mlade od 2009. do 2013. godine. To je jedini dokument koji jasnije definira mlade, njihovu dob, društveni položaj, kao i probleme i potrebe mladih te njihovo organiziranje u Republici Hrvatskoj. Ova strategija je u sebi uključila i europske javne politike za mlade, ali i Bijelu knjigu o mladima, s ciljem rješavanja potreba mladih i podizanje kvalitete njihova života. Strategija obuhvaća sedam područja koja su usmjerena na mlade: obrazovanje i informatizacija, zapošljavanje i poduzetništvo, socijalna skrb, zdravstvena zaštita i reproduktivno zdravlje, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, kultura mladih i slobodno vrijeme, mobilnost, informiranje i savjetovanje. Na kraju strategije, daju se preporuke jedinicama i lokalne i regionalne samouprave. Ove preporuke pozivaju ta tijela da pruže potporu udrugama mladih i za mlade, da pruže mladima prostor za provođenje vlastitih aktivnosti, kao i da financiraju rad udruga mladih i za mlade koji pružaju usluge savjetovanja i obrazovanja u području društvenog odlučivanja. Međutim, u cijelom dokumentu se detaljnije ne obrađuje pojam rada s mladima, nego se samo u pojedinim dijelovima spominje taj pojam. Tako se, u području uključivanja mladih na sudjelovanje u društvu spominje kako se u ministarstvima, ali i uredima Vlade treba odrediti odgovorna operativna osoba, a koja će imati zaduženje povjerenika za rad s mladima. Ta osoba će biti zadužena i za suradnju s organizacijama civilnog društva mladih i za mlade. S druge strane, u dijelu strategije se spominje i važnost financiranja udruga mladih i za mlade, što uključuje osposobljavanje voditelja za rad s mladima. Dakle, iako se u strategiji sporadično spominje rad s mladima, on nije definiran i razrađen.

Pravna uređenost područja rada s mladima u zemljama Europske unije

Istraživanje *The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe* ukazuje na to kako je pravno uređenje područja rada s mladima različito u svim zemljama. Tako šest zemalja – Austrija, Njemačka, Estonija, Irska, Norveška i Rumunjska imaju specifične pravne norme koje postavljaju okvir za bavljenje radom s mladima. Tako primjerice u Rumunjskoj postoji Zakon o mladima, koji tvrdi da mlada generacija u dobi od 15 ili 16 godina pa sve do 29 ili 35 godina treba biti poduprta u svojoj autonomiji i neovisnosti. U Njemačkoj se na svim administrativnim razinama mora omogućiti dostupnost podataka o radu s mladima na godišnjoj bazi. Ti podaci se kompiliraju i objavljuju svake dvije godine. Za razliku od njih, u Grčkoj, Italiji i Španjolskoj rad s mladima spominje se u više zakona, kao što su Zakon o obrazovanju i Zakonu o zaposlenju mladih. Međutim, nijedna zemlja nema specifičan zakon koji se odnosi samo na rad s mladima – većinom je on smješten u sustav socijalne skrbi i obrazovnom sustavu, a u nekim zemljama se isprepliće sa zdravstvenim sustavom i politikama zapošljavanja mladih.⁴

2.2. STANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Danas u Hrvatskoj različite organizacije civilnog društva, obiteljski centri, klubovi mladih te neformalne organizacije mladih svakodnevno rade s mladima u različitim područjima i uključuju aktivnosti obrazovne, kulturne, društvene i političke prirode. Također, to područje obuhvaća i sportske aktivnosti. Mladima se, kroz različite programe, omogućava da razviju

⁴ The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe (2007.), str. 16-32, dostupno na: http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Research/study_Final.pdf

svoju osobnost, dobiju određena znanja i – ono najvažnije – postanu aktivni sudionici u društvu. U Nacionalnom programu za mlade od 2009. do 2013. godine⁵ istaknuto je kako je područje organiziranog rada s mladima u organizacijama civilnog društva ono koje je „donekle postalo protuteža, ili barem nadopuna, visoko komercijaliziranoj ponudi kulture pukog konzumerizma ili je često, osobito u manjim sredinama, jedini prostor organiziranog slobodnog vremena mladih.“ Nadalje, zahvaljujući dinamici rada i načinu organizacije rada, sektor civilnog društva je taj koji je u stanju pratiti i adekvatno odgovoriti na dinamiku promjena naglasaka u specifičnim potrebama i interesima mladih, ali istovremeno kreirati i nove trendove i tendencije. Važno je naglasiti da se jedan određeni dio rada s mladima odvija na margini formalnog obrazovanja te da ga provode nastavnici i drugi obrazovni djelatnici.

U ožujku 2003.g. prema Adresaru udruga mladih i za mlade u Republici Hrvatskoj, u Hrvatskoj je postojalo 343 udruga koje se bave mladima i za mlade. U proteklih devet godina taj je broj porastao, što se može vidjeti i iz Registra udruga Republike Hrvatske pri Ministarstvu uprave. Naime, prema podacima dostupnim u Registru, može se vidjeti izuzetno povećanje – postoje 831 udruga koje se bave mladima.⁶ No, potrebno je napomenuti kako taj broj ne obuhvaća i neformalne skupine mladih, koji se također bave radom s mladima. Zbog takvih situacija teško je točno odrediti broj osoba aktivnih u radu s mladima, a tu ulaze i mnogi drugi faktori kao što su nepostojanje nacionalne klasifikacije takve djelatnosti ili dovoljne umreženosti samih organizacija koje se bave s mladima i za mlade.

U Republici Hrvatskoj ne postoje recentni podaci o radu s mladima te samim osobama koje rade s mladima. Područje rada s mladima značajno više zaokuplja civilni sektor, nego li akademski te su znanstveni radovi i istraživanja o ovoj temi gotovo nepostojeća.

⁵ Nacionalni programu za mlade od 2009. do 2013. godine (2009), dostupno na: http://hidra.srce.hr/arhiva/263/44262/narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_07_82_1988.html

⁶ Broj udruga mladih i za mlade dobiven je uvidom u Registar udruga Republike Hrvatske na način da su pregledane organizacije koje pod glavnom grupom djelatnosti imaju naznačenu djelatnost okupljanja i zaštite djece, mladeži i obitelji. Kako bi se napravila preciznije filtriranje organizacija odabrane su pojedine podgrupe djelatnosti, a to su „Okupljanje i zaštita mladeži“, „Okupljanje izviđača“, „Okupljanje mladeži“ te „Ostala zaštita djece i mladeži“.

2.3. ANALIZA DOBIVENIH PODATAKA

2.3.1. PRIKAZ ORGANIZACIJA I ISPITANIKA KOJI SU SUDJELOVALI U ISTRAŽIVANJU

Većina od organizacija koje su sudjelovale, smještena je u Središnjoj Hrvatskoj (što uključuje Zagreb i okolicu, Karlovac, Dugo Selo i Koprivnicu), zatim slijedi Južna Hrvatska te Primorje i Istočna Hrvatska. Nijedna organizacija koja je sudjelovala u istraživanju nije smještena u Zapadnoj Hrvatskoj.

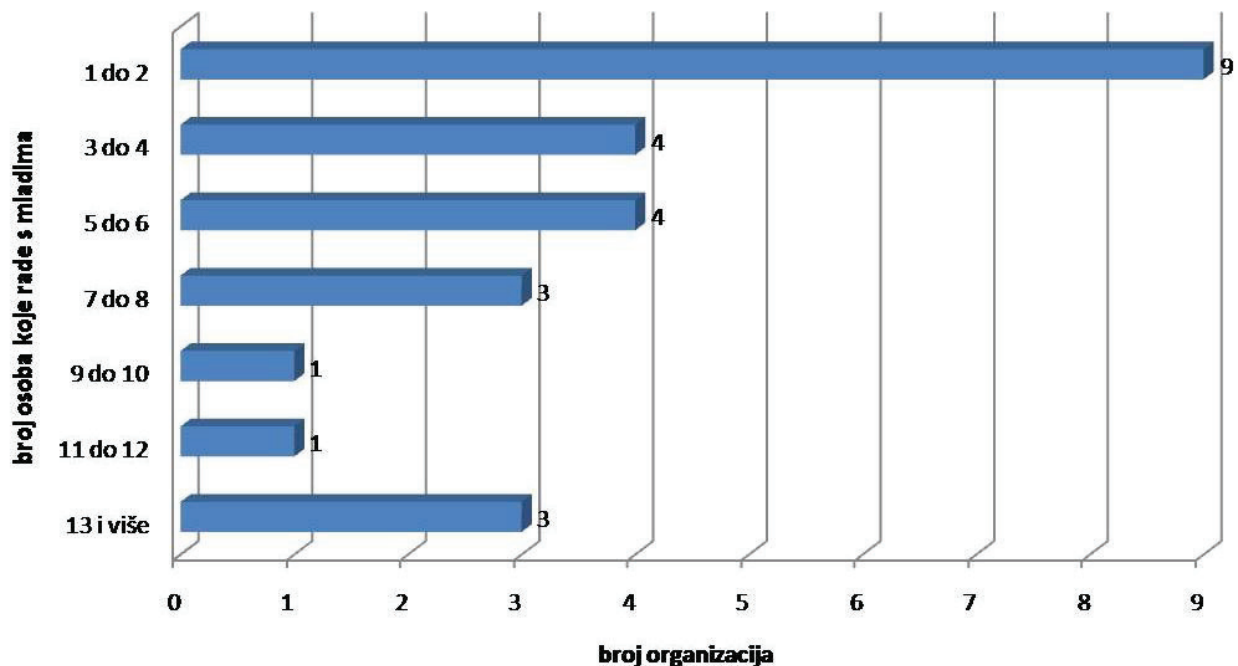

Provedba aktivnosti organizacija po županijama (prema dobivenim podacima) © Wikipedia: NordNordWest (prilagođena slika za potrebe istraživanja)

Međutim, ove organizacije svoje aktivnosti provode u svim dijelovima Hrvatske. Pokazalo se kako veći dio organizacija provodi aktivnosti na nacionalnoj razini te manji dio na regionalnoj razini.

Kada se radi o broju osoba zaduženih za aktivnosti s mladima, taj broj se razlikuje od organizacije do organizacije. Podaci su pokazali kako je prosječan broj osoba koje rade s mladima po organizaciji 7. U prikazu koji se nalazi niže, može se vidjeti kako, bez obzira na visok prosjek, većina organizacija, ima najviše jednu do dvije osobe zadužene za rad s mladima. Međutim, da bi se dobio precizniji broj osoba aktivnih u radu s mladima u Republici Hrvatskoj, potrebno je provesti sveobuhvatnije istraživanje, koje će uključivati veći uzorak.

Broj osoba zaduženih za rad s mladima

Broj osoba zaduženih za rad s mladima u organizacijama (prema dobivenim podacima)

Suradnja između organizacija koje se bave mladima

Važno je napomenuti kako postoji **iznimna suradnja među organizacijama koje se bave mladima** u Republici Hrvatskoj. To je vidljivo iz mnogih izvora, a najvažniji je postojanje krovne udruge za mlade – Mreže mladih Hrvatske, koja zapravo pomaže i potiče suradnju udruga na nacionalnoj razini.

Kada se radi o nacionalnoj suradnji među organizacijama, tu suradnju možemo podijeliti na nekoliko kategorija:

- ▣ **suradnja s drugim organizacijama civilnog društva – udruge i neprofitne organizacije koje se bave mladima** (velika većina ispitanika surađuje s drugim organizacijama) – npr. Savjetovalište Luka Ritz, Domaći, Ambidekster, Udruga MI, ZUM, Volonterski centar Zagreb, i drugi;
- ▣ **suradnja s domovima za djecu i mlade bez odgovarajuće roditeljske skrbi;**
- ▣ **suradnja s fakultetima i znanstvenim institucijama;**
- ▣ **suradnja s medijima.**

No, kada se radi o suradnji s drugim organizacijama koje se bave područjem mladih u inozemstvu, može se uočiti kako je ta suradnja ostvarena sa zemljama po cijeloj Europi. Većina sudionika izrazila je suradnju s zemljama Europske unije i regije.

Na kraju, važno je spomenuti i članstvo organizacija u različitim mrežama koje se bave mladima. Ovdje se istaknula suradnja s Mrežom mladih Hrvatske, koja je osnovana 2002.

godine kao nacionalna krovna organizacija mladih te okuplja 61 nevladinu udrugu mladih i za mlade. Zatim je navedena i suradnja s Koordinacijom udruga za djecu te Y-Peer mrežom. Organizacije su navodile i članstvo u drugim mrežama, kao što su: Neformalna mreža, Zajednica informativnih centara za mlade u Hrvatskoj, ERYICA, Eurodesk, Zajednica tehničke kulture, Mreža mladih za naobrazbu izviđačkih voditelja, Vijeće mladih Istarske županije, Savez izviđača Hrvatske, Europski liberali, United against racism, Youth network te ITER.

Obrazovanje osoba koje rade s mladima

Osim općih podataka o organizaciji, osobe koje rade s mladima odgovorile su na pitanja vezana uz njihovo obrazovanje te su iskazali svoj stav o tome koje obrazovanje je najprikladnije za osobe koje rade s mladima.

Obrazovanje osoba koje rade s mladima uređeno je u nekim zemljama Europske unije, dok u drugim zemljama ono nije istaknuto te takav posao obavljaju osobe koje su završile različite fakultete. Primjerice, dobar primjer formalnog obrazovanja osoba koje rade s mladima je onaj u Švedskoj na **Jönköping University (School of communication)**⁷.

U Belgiji obrazovanje osoba koje rade s mladima se provodi na dva načina – prvi je da osobe mogu proći osposobljavanje u trajanju od 80 sati te nakon toga dobivaju certifikat koji je priznat od strane ministarstva. Drugi način je završetkom smjera na fakultetu u trajanju od četiri godine (izvanredno studiranje) te se nakon toga dobiva **diploma u području obrazovanja**. Formalni obrazovni program sadrži 80% prakse. Za razliku od njega, na Islandu u formalnom obrazovnom sustavu također postoji smjer – *Youth work*. Međutim, on traje godinu i pol dana te uključuje niski postotak praktičnog rada – 7%. Nakon završetka programa dobiva se tzv. *Youth work diploma*⁸.

Potrebno je napomenuti kako u Hrvatskoj ovakav program ne postoji, barem u formalnom obrazovnom sustavu. U neformalnom obrazovanju, dostupne su mnoge edukacije za rad s mladima, međutim, rijetke su one koje su sveobuhvatne i uključuju više segmenata. Jedan od primjera neformalnog obrazovnog programa koji je namijenjen mladim osobama su i Studiji o mladima za mlade. Studije je 2010. godine pokrenula Mreža mladih Hrvatske, s ciljem poticanja mladih na aktivan društveni angažman. Osim toga, mladima daje konkretne

⁷ Tamo je organiziran preddiplomski studij u trajanju od tri godine pod nazivom „Youth work“ te titula koju nakon završetka fakultetskog obrazovanja studenti dobivaju je prvostupnik u radu s mladima. Studij je koncipiran na način da je osmišljen interdisciplinarno i uključuje područja iz sociologije, psihologije, pedagogije, obrazovanja, ekologije, zdravlja i neformalnog učenja. Kolegiji uključuju praktični rad, vježbe te u nekim slučajevima primjenu neformalne metodologije. Tijekom studija postoji i obvezna praksa u trajanju od 24 tjedna (tijekom dvije godine), koja uključuje rad s mladima i odnosi se na sve kolegije koje su prošli. Opis kolegija, plan i program rada (2007.) može se pronaći na stranicama Sveučilišta u Jönköpingu
<http://hj.se/download/18.c753d1a12b9efc8dcb80001759/Bachelor+of+Education+Community+Youth+Work%2C+140%2C+210+ECTS.pdf>

⁸ Study on the state on young people and youth policy in Europe (2001.), dostupno na: http://ec.europa.eu/youth/archive/doc/studies/iard/summaries_en.pdf

smjernice za rad s mladima.⁹

Također, edukaciju za osobe u radu s mladima provodi i PRONI – Centar za socijalno podučavanje. Naime, PRONICentar osnovan je na inicijativu švedskog sveučilišta Jönköpunga 1997. godine, kao pilot projekt u koji je bilo uključeno 20 studenata iz Osijeka i Vukovara s ciljem osposobljavanja studenata za voditelje rada s mladima.

U formalnom obrazovanju Forum za slobodu odgoja već nekoliko godina provodi edukaciju za rad s mladima koja je namijenjena nastavnicima. Taj program pod nazivom Integralno građansko obrazovanje uključuje predavanja, radionice i praktičan rad s nastavnicima u području demokracije i ljudskih prava, kritičkog čitanja i razmišljanja, zdravlja, spolnosti i prevencije ovisnosti, nenasilnog rješavanja sukobe te europskog građanstva kao i europskih programa za mlade.

Obrazovanje osoba koje rade s mladima u Hrvatskoj

Što se tiče samih ispitanika/ca i njihove stručne spreme, potrebno je napomenuti kako podaci pokazuju da većina ispitanika ima visoku stručnu spremu. Nakon njih dolaze osobe koje imaju srednju stručnu spremu, zatim osobe koje su završile poslijediplomski studij te na kraju one koje imaju višu stručnu spremu (današnji prvostupnici/ce struke). Međutim, nazivi zvanja kod osoba koje su sudjelovale u istraživanju su različite i zapravo **postoji velika disperzija u titulama te završenim fakultetima ili školama koje osobe imaju**. Naime, dobiveni podaci pokazuju kako s najčešće navode zvanja diplomiranog sociologa i ekonomista, međutim nikako u smislu zaključivanja veće zastupljenosti ovih struka u području rada s mladima. Međutim, podaci također pokazuju kako su u području rada s mladima aktivnije osobe koje su završile društveno-humanističke fakultete – Hrvatske studije, Filozofski fakultet, Pravni fakultet – Studij za socijalni rad te Fakultet političkih znanosti. Znanja i vještine za rad s mladima, osobe koje rade s mladima dobili su prošavši niz neformalnih edukacija i programa koje im se nude u tom području. Manjina sudionika prošla je Studije o mladima. Međutim, većina ispitanika je prošla edukacije u području medijacije i nenasilnog rješavanja sukoba, radionice komnukacijskih i prezentacijskih vještina, edukacije koje se bave metodama rada u grupi i prevencijom nezdravih stilova života i droga. Osim toga, velika većina osoba koje rade s mladima naveli su kako su prošli edukaciju iz područja volontiranja te vođenja volontera i, na kraju, osposobljavanja za vođenje različitih treninga i radionica. Upravo su ova znanja ključna u radu s mladima, što se istaknulo i u ovom istraživanju.

Nadalje, ispitanici/ce su trebali navesti područje u kojem su bili prije zaposleni. Iako su navedena mnoga područja koja zapravo obuhvaćaju sve sektore zaposlenja, ono što se istaknulo je kako su osobe koje rade s mladima prije bile aktivne u **području obrazovanja**.

⁹Tako je tijekom druge godine, osim modula vezanih uz politike za mlade i volontiranje, održan i onaj o radu s mladima u zajednici, gdje su sudionici naučili više o pojmu rada s mladima, osobama koje su uključene u to područje, aktivnostima i metodologiji koja se koristi u ovom području. Metodologija koja se koristi na Studijima o mladima za mlade temeljena je na interaktivnom pristupu, poticanju suradnje i umrežavanja te je temeljena na participativnom učenju. Na Studijima predaju sveučilišne profesore/ice, znanstvene novake/kinje, praktičar(k)e, aktivist(kinj)e, političar(k)e, biznismene, istraživače/ice, lidere/ice. Dosad su predavanja i radionice držali profesori s niza fakulteta kao što su Fakultet političkih znanosti, Filozofski fakultet u Zagrebu, Pravni fakultet u Zagrebu, Filozofski fakultet u Zagrebu, kao i istraživači s Instituta za društvena istraživanja koji se bave područjem mladih. Sklopljena je i suradnja s profesorom Roholtom koji je jedan od profesora na Studijima o mladima na Sveučilištu u Minnesoti. Više o Studijima o mladima za mlade može se pronaći na internetskim stranicama: <http://studiji.mmh.hr>

Kada se radi o vremenskom periodu, odnosno, duljini obavljana posla u području rada s mladima, većina odgovora je bila usmjerena na aktivnost manju od deset godina, što može ukazivati i na to da ovo područje relativno mlado i u razvoju.

Za kraj ovog dijela, potrebno je spomenuti i koji je stav osoba koje rade s mladima o tome koji stupanj obrazovanja je potrebno imati za obavljanje ovog posla. Naime, ističe se važnost više stručne spreme, a što se tiče vrste studija, ispitanici/ce svrstani su u dvije gotovo jednako velike grupacije – onu koja zagovara studij – bilo kojeg smjera i ona koja zagovara studij društvenih znanosti.

2.3.2. DEFINIRANJE PODRUČJA

Kada se govori o definiranju rada s mladima, potrebno je napomenuti da ne postoji općeprihvaćena definicija koja se koristi u svim europskim zemljama. Tijekom 2007. godine Vijeće Europe i Europska komisija provela je opsežno istraživanje pod nazivom *The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe* u deset europskih zemalja kako bi istražila područje rada s mladima. U izvještaju stoji kako je rad s mladima sintagma koja je „oblikovana različitim tradicijama i različitim pravnim i administrativnim okvirima te se koristi kako bi se pokrio širok spektar aktivnosti”.¹⁰

Isto istraživanje dalo je i definicije rada s mladima u pojedinim zemljama:

Zemlja	Definicija rada s mladima
Austrija	Izvanastavno omladinski rad s naglaskom na aktivnosti slobodnog vremena i prevencije
Estonija	Rad s mladima je stvaranje okolnosti za razvojne aktivnosti mladih koje će im omogućiti da djeluju izvan njihove obitelji, obveznog obrazovanja i posla po njihovoj slobodnoj volji.
Njemačka	Ponude mladima koje podupiru njihov razvoj za mlade ljude koji podržavaju njihov razvoj na temelju njihovih interesa te omogućuju suodlučivanje, poticanje samoodređivanja i osnaživati društvenu odgovornost i sudjelovanje.
Grčka	Obrazovne i socijalne usluge za potporu mladima u sigurnom i zdravom prijelazu u samostalni život, kao i potpora za aktivnosti vezane uz slobodno vrijeme.
Irska	Planirani program obrazovanja osmišljen u svrhu pomaganja i jačanja osobnog i društvenog razvoja mladih, kroz njihovo dobrovoljno sudjelovanje, a koji je komplementaran njihovom formalnom akademskom ili stručnom obrazovnom treningu i pruža se primarno pod uvjetom da su to volonterske organizacije mladih.
Italija	Inicijative koje idu u prilog pristupu da mladi trebaju biti na tržištu rada.
Nizozemska	Usluge koje podržavaju mlade te usluge rekreacije, kao i široka ponuda aktivnosti za popunjavanje slobodnog vremena.
Norveška	Davanje mladima zanimljivo i smisleno slobodno vrijeme i prilike za osobni razvoj kroz sudjelovanje i društvenu interakciju.
Rumunjska	Svaka aktivnost organizirana za poboljšanje potrebnih uvjeta za društveni i profesionalni razvoj mladih u skladu s njihovim potrebama i željama.
Španjolska	Djelatnosti socijalne, kulturne, obrazovne i političke prirode za mlade

Tablica 1. Definicije rada s mladima u deset europskih zemalja (prema *The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe*)

¹⁰ *The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe*, str. 16, dostupno na: http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Research/study_Final.pdf

Mali rječnik pojmova politike za mlade i rada s mladima¹¹ kaže kako je glavni cilj rada s mladima „uključivanje mladih u društvo kroz osobno i društveno osnaživanje mladih“. Također navodi da rad s mladima uključuje aktivnosti u različitim područjima – obrazovanje, mobilnost, zapošljavanje, savjetovanje, zdravlje, prevencija kriminaliteta, kulturne aktivnosti, itd.

Kako su područje rada s mladima definirali sudionici na fokus grupama?

Ono što je potrebno napomenuti da su u fokus grupama osobe koje rade s mladima i mladi pokušali dati definiciju rada s mladima. Tijekom fokus grupe s osobama koje rade s mladima svi su se složili da je rad s mladima izuzetno potreban. Jedna od ispitanica na fokus grupi osoba koje rade s mladima izjavila je kako ona misli da je „potreban *youth work* u nekoj konstelaciji u kojoj mladi trebaju nač' neki prostor afirmacije i razvijanja nekih potencijala i svega onog što se očekuje od njih, a to formalni obrazovni sustav zapravo ne pruža gotovo nimalo. To je, mislim, jedna vrlo pametna investicija koje društvo može napraviti' da bi ono maksimaliziralo ono što mladi mogu ponuditi' negdje.“ (Valerija)

S druge strane, sudionici fokus grupe za mlade, također su se složili kako je rad s mladima u Hrvatskoj izuzetno potreban, bilo na lokalnoj ili nacionalnoj razini. Međutim, jedna od ispitanica izjavila je kako je zapravo najveći problem taj što „Nitko neće raditi s nama. Samo se o tome radi.“ (Jelena)

Zašto je rad s mladima u Hrvatskoj potreban?	Stav ispitanika – mladi
Proširivanje horizonata i stjecanje novih iskustava	„Ja općenito mislim da se treba baviti mladima, znači da, ne znam baš koliko se može reći da se učitelji i profesori nešto bave mladima, jer nemaju ni vremena za 30 ljudi, posvetiti svakom, znači, vrijeme i neki individualan pristup za svaku osobu i mislim – zašto mladima ne pružiti da prošire nove horizonte, ne steknu neka nova iskustva i da jednog dana znaju s čim se žele baviti, da imaju neku svoju percepciju svega što žele u budućnosti.“ (Marinela)
Poticanje i informiranje mladih	„Mislim da je puno bitnije u tom radu s mladima nekako njih potaknuti, informirati, osvijestiti, da uopće postoji neko područje gdje oni nešto mogu raditi. Možda bi htjeli nešto više raditi, ali mislim jednostavno da nemamo takvu kulturu rada s mladima, da je to problem.“ (Andriana)

U fokus grupi osoba koje rade s mladima naglasak je stavljen na odnos formalnog i neformalnog obrazovnog sustava, na temelju čega su u ovom istraživanju iznesena i tri koncepta rada s mladima.

¹¹ Sočo, A. (ur.) 2011. Mali rječnik pojmova politike za mlade rada s mladima – Youth policy Backpack. Mreža mladih Hrvatske. Zagreb.

Stav ispitanika – osobe koje rade s mladima o odnosu formalnog i neformalnog

„Mislim da po nekoj definiciji youth work je ono što se događa u neformalnom nekom habitusu i mislim, može se i u školi događati u tom nekom obliku, al' mislim da je tu prvenstveno pitanje isto metoda, jer način na koji se radi u školi je totalno drugačiji od onog (...) kako se rad s mladima u školama provodi, nema veze s metodama youth worka kakav bi on trebao bit' po nekakvoj definiciji.“ (Valerija)

„Meni je osobno prilična razlika što se u školama radi po knjizi, a u neformalnom sektoru se radi bez ikakve knjige. Znači, ne moraš doć' doma i sad naštrebat', ispitat', nema ocjena – prva stvar. Druga stvar – nema izostanaka, ispričnica, to je više tvoja dobra volja i neka pravila koja na početku dogovoriš, koja će svi poštivati i ono...“ (Marija)

„Moje mišljenje bi zapravo bilo da sve što ne spada u neki, ono, obrazovni kurikulum obvezni bi moglo bit' youth work. Dakle, ako se otvore neke varijante na satu, što se radi ekstra, to bi mogao bit' youth work u školi.“ (Marko)

„Meni je youth work, dakle, svaka ta nekakva aktivnost koja se događa van formalnog obrazovanja, jer u biti, sad isto tu čujemo da se svi nekak' referiraju na to da se s mladima radi u školi, ovoga, i u biti ne znamo, nemamo neke primjere da se nešto konkretno radi s mladima van sam škole.“ (Borna)

Tijekom eksplorativnog istraživanja u području rada s mladima u Hrvatskoj uočili smo **postojanje tri tipa poimanja rada u ovom području.**

1. Prvo i najstarije „tradicionalno“ poimanje rada s mladima je kroz formalni obrazovni sustav, crkvu i ostale tradicionalne institucije. **Rad s mladima kao zvanje** uključuje i specifične vrijednosti, formalno prije nego li neformalno obrazovanje djelatnika te različite vrste izazova (npr. broj mladih u grupi, ograničenost kurikulumom itd.). Ova vrsta rada s mladima odvija se unutar formalnog sustava ili na njegovim marginama, a provode ga obrazovni djelatnici.
2. Drugo poimanje, koje je nešto novije i koje se razvija u civilnom sektoru je poimanje **rada s mladima kao poziva**. Ovo poimanje u neformalnom sektoru koristi vrijednosti, kompetencije, znanja i vještine koje su raširene u tom sektoru te se suočava s drugačijim izazovima (financijska, institucionalna podrška).
3. Treći model, za koji postoje naznake da je u nastajanju, **treba integrirati oba sustava** i pružiti mladima podršku i asistenciju i u formalnom i neformalnom sektoru. Kako provedeno istraživanje nije imalo reprezentativan uzorak i kako je eksplorativne naravi, ovi modeli rada s mladima mogu se shvatiti tek kao hipoteze za daljnje istraživanje.

Rad s mladima kao zvanje

Rad s mladima kao zvanje odnosi se na onaj rad s mladima koji je institucionaliziran i formaliziran te pravno prepoznat i financijski strukturiran. To je rad s mladima u institucijama kao što su škole, fakulteti, glazbene škole, sportski klubovi ili crkva. U tom području postoje jasno definirani set prije svega znanja, a ponekad i vještina koje djelatnici trebaju posjedovati, svjedodžba kao dokument o njihovom posjedovanju te uređeni i financijski osigurani način pružanja usluga mladima u svrhu njihovog daljnjeg obrazovanja, odgoja i usmjeravanja. Ova definicija rada s mladima je kruta i formalizirana a sam rad s mladima se odvija u lokalnom i nacionalnom prije nego u međunarodnom kontekstu te vrlo često odražava pristup mladima koji je tradicionalniji, i u svojim metodama i u sadržajima.

Rad s mladima kao poziv

Tijekom istraživanja najčešće se pojavljivao koncept rada s mladima koji se odvija u neformalnom sektoru. Taj koncept koristi metode i sadržaje koji su najčešće stvoreni i prenošeni u neformalnom sektoru te iz tog razloga ne pridaje veći značaj formalnom obrazovanju osoba koje rade s mladima. Ističe se važnost priznavanja rada s mladima, prepoznavanje i podrška od strane institucija i financijske teškoće, ali koje je otvorenije i sklonije međunarodnoj suradnji i interaktivnim i inkluzivnim metodama. U ovom području češće se nalaze mlađe osobe te je i samo poimanje i pojava rada s mladima novije prirode.

Integrirani model rada s mladima

Integrirani model rada s mladima model je koji kombinira formalni i neformalni sektor te prenosi vrijednosti, znanja i vještine iz jednog u drugi, dajući holističko viđenje rada s mladima. Iako ovaj model još nije vidljiv, nekolicina ispitanika (predstavnik civilnog sektora) ga je spomenula kao pozitivnu praksu. Suradnja dvaju sektora i definiranje rada s mladima na način da uključuje i formalni i neformalni sektor svakako je prioritetan za budućnost. S obzirom na ciljeve rada s mladima i njihovo definiranja svakako treba uzeti u obzir karakteristike i formalnog i neformalnog sustava. Dok jedan nudi pristup svim (ili gotovo svim) mladima određene dobne skupine, formalizirani i strukturirani, obavezujući rad, drugi sustav nudi fleksibilnost, rad u malim grupama te veću raznolikost pristupa.

Mladi su na fokus grupi pokušali dati i definiciju osoba koje rade s mladima te su napomenuli kako je važno uvesti studije o mladima u formalni obrazovni sustav. Ono što se istaknulo kao vrlo važno je također podjela na formalni i neformalni sektor. Naime, prva asocijacija koje se mladi sjete kada se kaže sintagma „rad s mladima“ je udruga i neformalni sektor. Nadalje, istaknuta je i važnost uvođenja tema rada s mladima u formalni obrazovni sustav.

Kada se radi o nazivima radnih mjesta, ispitanici/ce su naveli 40 naziva radnih mjesta, a koji se mogu grupirati u dvije osnovne kategorije:

- 1. indirektan rad s mladima** – asistenti na programima i projektima, voditelji i koordinatori programa i projekata, predsjednik/ca udruge, izvršni/na direktor/ica, članovi/ce Upravnog odbora, voditelj/ica ureda, tajnik/ca udruge...
- 2. direktan rad s mladima** – psiholog, facilitator, voditelj/ica volontera, voditelj radionica, treneri, voditelji klubova za mlade te info centara za mlade, osobe koje rade s mladima, stručni voditelji rekreacije, itd.

Organizacije koje su sudjelovale u popunjavanju anketnog upitnika, provode niz aktivnosti u području rada s mladima. Upravo ovo pitanje pomaže i u odgovoru na pitanja koje vrste rada s mladima postoje u Republici Hrvatskoj. Naime, podaci su pokazali kako gotovo sve organizacije provode edukaciju mladih u različitim područjima. Nadalje gotovo dvije trećine organizacija nudi slobodne aktivnosti za mlade te se bave informiranjem mladih, dok se također velika većina bavi volontiranjem mladih, bilo na lokalnoj, nacionalnoj ili regionalnoj razini.

Popis radnih mjesta osoba koje rade s mladima	
Indirektan rad s mladima	Direktan rad s mladima
Voditelj/koordinator programa i projekata	Voditelj/koordinator volontera
Asistenti na programima i projektima	Voditelj radionica
Članovi Upravnog odbora	Voditelj informativnog centra za mlade
Izvršna direktorica	Treneri
Tajnica udruge	Koordinator aktivnosti u regionalnom informa- tivnom centru za mlade
Predsjednik udruge	Voditeljica centra za mlade
Voditelj ureda	Voditelj kluba mladih
Voditelj portala organizacije	Novinar
	Istraživač
	Redatelj
	Mentorica
	Facilitator
	Stručna suradnica
	Grupni voditelji na programu Kontakt -honorarni suradnici
	Supervizori individualnih i grupnih voditelja/stude- nata
	Osoba koja radi s mladima (Youthworker)
	Voditelj zajednice mladih
	Odgajatelj u zajednici mladih
	Psiholog
	Zagovaratelj dječjih prava
	Načelnik odreda
	Vođe jata poletaraca
	Vođe patrola izviđača
	Voditelj natjecanja (po disciplinama)
	Voditelj prihvatno-informativnog središta
	Voditelj priredbe (manifestacije, natjecanja)
	Stručni voditelj rekreacije
	Voditelj redarstva
	Voditelj medicinske ekipe
	Učitelji predmetne i razredne nastave

Aktivnosti koje organizacije provode mogu se podijeliti u nekoliko skupina:

- a) edukacija i informiranje;
- b) slobodne aktivnosti mladih;
- c) volontiranje i građanski aktivizam mladih,
- d) rad s mladima s manje mogućnosti;
- e) međunarodna suradnja.

Sve ove aktivnosti, prvenstveno edukaciju, organizacije provode s različitim skupinama mladih. Kako bi se saznalo s kojim skupinama mladih rade, upitnik je sadržavao i pitanje o tome s kojom skupinom mladih najčešće provode svoje aktivnosti. U velikom broju slučajeva provode se aktivnosti sa tri skupine mladih: srednjoškolcima, studentima i osnovnoškolcima, kao i mladima koji dolaze iz urbanih područja, odnosno velikih mjesta i gradova. Međutim s druge strane, najmanje se radi s osobama koje imaju posebne potrebe te s osobama koje su bez roditeljske skrbi.

Na fokus grupi istaknuto je nekoliko važnih oblika rada s mladima, a neki od kojih su već spomenuti u anketi koja se provodila (edukacija, rad s mladima s manje mogućnosti). Međutim, u fokus grupi spomenuti su neki oblici rada s mladima koji su široko rasprostranjeni u društvu.

Stav ispitanika – osoba koje rade s mladima

„Pa možda grupni rad, individualni, psihoterapeutski, preventivni, tretmanski, savjetovalište, psihoterapija, šta još?“ (Marija)

„Mislim, postoje brojne udruge koje nude svekolike programe za tu populaciju, od edukacijskih do... za slobodno vrijeme i organizacija slobodnog vremena, ne znam, turistički, whatever, ono što udruge rade što je usmjereno mladima – to postoji definitivno. (...) I ovaj sportski neki dio, kao okupljanja mladih u sportskim društvima.“ (Valerija)

„Neke varijante stručne pedagogije je ono što meni pada na pamet, što mi radimo s našim mladima.“ (Marko)

„To smo zaboravili reć. Youth work se dosta odvija i u crkvenim tim zajednicama. To je, onak', prilično značajno. (...) Ali definitivno taj religious youth work je, mislim, dosta razvijen.“ (Valerija)

Na fokus grupi za mlade, mladi su istaknuli nekoliko oblika rada s mladima s kojima su se susreli –

- a) edukacijom (medijacija, Studiji o mladima za mlade, edukacija o Europskoj uniji, treninzi u sklopu programa Mladi na djelu)
- b) volontiranjem,
- c) radom s mladima u sportskim udrugama.

Ono što se istaknulo u fokus grupi s mladima je činjenica da su svi ispitanici bili izuzetno zadovoljni edukacijama koje su prošli.

Vrsta rada s mladima	Stav ispitanika – mladih
Edukacija	<p>„Pa meni je bilo i jedno i drugo zanimljivo zato što je ovo nova razina, nisu iz područja, rada i interesa s kojima se ja bavim, i da, to – još korisna stvar, dosta toga je bilo nama ostavljeno za učiti, trebali smo se sami dodatno interesirati, znači jedan dio, a ostalo je nama, ali u svakom slučaju, možemo pristupiti, pitati i informirati ih za daljnje smjernice.“ (Andriana)</p> <p>„Meni se to sviđa, jer je to dosta drukčije od klasičnog obrazovanja, puno je opuštenije, kreativnije, možemo neku drugu perspektivu dobiti nego kad slušamo klasična predavanja, ono, ex cathedra, i interakcije, ne znači samo sa predavačima, nego i sa drugim ljudima koji su u grupi, znači, razmjena znanja, iskustava i vještina, i uglavnom, svidjelo mi se.“ (Marinela)</p> <p>„Dobro, to sam ja u toj udruzi koja se bavi provođenjem slobodnih programa u prirodi, i prošao sam edukaciju za instruktora iskustvenog učenja. Sama edukacija se svodila na praktične vještine, odnosno, bila je podijeljena u dve velike skupine, tipa soft-skills i hard-skills.“ (Filip)</p>
Volontiranje	<p>„Ja sam isto volontirala. Lijep je taj osjećaj da radiš nešto za druge, iako ne dobivaš ništa za uzvrat osim tog pozitivnog osjećaja, ajmo reći.“ (Marinela)</p> <p>„Meni je super kod tog volontiranja utoliko što učiš, a opet s druge strane nemaš taj nekakav pritisak, znaš ono: „Joj nešto nisam dobro napravila, sad će meni neki nadređeni nešto reći“. Jer jednostavno znaš da si ti tu svojevolutno pa utoliko mi je super što zapravo se možeš puno više opustiti, nego da si stvarno zaposlen negdje. I možeš stvarno učiti. Ondje gdje ja volontiram, ovoga, samo sve pozitivne stvari mogu reći, jer toliko su u biti dobri, dragi i stvarno nam izlaze u susret i što god nam nije jasno sve možemo pitati, to mi je super.“ (Jelena)</p>

Kompetencije osoba koje rade s mladima

Jedan od važnijih aspekata ovog eksplorativnog istraživanja uključivao je i pitanja vezana uz znanja, vještine, sposobnosti i vrijednosti potrebne u radu s mladima.

Tri najvažnija **znanja** koja su istaknuta su poznavanje interaktivnih načina prenošenja znanja, znanje o potrebama i društvenom položaju mladih te poznavanje suvremenih tehnologija.¹² Nadalje, na temelju dobivenih podataka po važnosti su poredana sljedeća znanja: poznavanje interkulture komunikacije, poznavanje medijacije i nenasilnog rješavanja sukoba, građanske kompetencije i aktivizam, znanje o tržištu rada (zapošljavanju), poznavanje pedagogije, znanje o obrazovnom sustavu, znanje o politikama za mlade, poznavanje psihologije, jezika, didaktike, rodnih politika, umjetnosti u svrhu edukacije te poznavanje korištenja sporta i fizičkih aktivnosti u svrhu edukacije. Na kraju se nalazi poznavanje sociologije. Ispitanici/ce su naveli i vlastite odgovore o tome koja su, po njihovom mišljenju, potrebna znanja za osobe koje rade s mladima, a to su – cjeloživotno učenje, grupni i individualni rad, poznavanje i korištenje glazbe te univerzalnih vrijednosti u radu s mladima. Iz analize anketa vidljivo je kako su ispitanici, koji velikom većinom dolaze iz civilnog sektora, najviše vrednovali znanja koja su i češće prisutna i važnija u neformalnom sustavu obrazovanja; u srednjoj grupaciji su prisutna pretežno znanja koja su specifična za *mainstream* obrazovanje (primjerice psihologija, jezik, didaktika itd.), a treća grupa tj. najrjeđe se spominju specifična znanja, odnosno nesrodne discipline kao što su kineziologija ili umjetnost (u svrhu edukacije).

Vještine i sposobnosti potrebne u radu s mladima su također široke. Najčešći odgovori uključuju važnost posjedovanja komunikacijskih vještina, vještina motiviranja mladih, vještina rada u grupi te prezentacijskih vještina.¹³ Nadalje, po redoslijedu dobivenih podataka, važnim su se pokazale organizacijske vještine, medijacije, vještine pisanja i provođenja projekata, informatičke vještine, discipliniranost, vještine komuniciranja s medijima i javnosti, istraživačke vještine te sposobnost nametanja pravila. Ispitanici su, kao i kod znanja potrebnih osobama koje rade s mladima, nadopunili ovaj popis s dvije sposobnosti i vještine – stvaranje i održavanje odnosa te postavljanje granica i pristup bez autoritarnosti. U smislu vještina zastupljene su dvije važne grupe:

- a) komunikacijska (prezentacija, komunikacija, mediji i javnost, medijacija...)**
- b) organizacijska (informatika, organizacija)**

Ono što se može uočiti u dobivenim podacima je povezanost znanja i sposobnosti i vještina u području rada s mladima. Naime, samo poznavanje interaktivnih načina prenošenja znanja izuzetno je povezano uz komunikacijske vještine (oba odgovora se nalaze na prvom mjestu). Isto tako, podaci pokazuju iznimnu povezanost znanja o potrebama i društvenom položaju mladih te vještina potrebnih za motiviranje mladih. Naime, da bi osoba koja radi s mladima

¹² Poznavanje interaktivnih načina prenošenja znanja 69% ispitanika smatra izuzetno važnim. Zatim slijedi znanje o potrebama i društvenom položaju mladih – 54% ispitanika smatra ih izuzetno važnim. 46% ispitanika izuzetno važnim smatraju poznavanje suvremenih tehnologija.

¹³ Oko 88% ispitanika smatra izuzetno važnim komunikacijske vještine. Vještine motiviranja mladih smatra važnim 73% ispitanika, dok vještine rada u grupi izuzetno važnim smatra 65% ispitanika. Povezano uz komunikacijske vještine, sljedeće po postotku odgovora su prezentacijske vještine koje 58% ispitanika smatra izuzetno važnim.

uopće mogla motivirati mlade, mora posjedovati određena znanja o njihovim potrebama, ali i društvenom položaju kako bi im što bolje pomogla u njihovom samoostvarenju.

Osim toga, ispitane su i vrijednosti potrebne u radu s mladima. Ovdje su kao najčešće odabrane tri vrijednosti – tolerancija, poštivanje razlika i pravednost.¹⁴ Nadalje, prema dobivenim podacima, kao izuzetno važni istaknuti su ravnopravnost, solidarnost, uključivost te na posljednjem mjestu se nalazi kritičnost.

Na kraju, osobe koje rade s mladima morali su istaknuti područja u kojima bi se željeli obrazovati u svrhu postizanja dodatne stručnosti u području rada s mladima. Podaci su pokazali kako se najveći dio ispitanika želi usavršavati u području interaktivnih načina prenošenja znanja te vođenja i motivacije mladih¹⁵. Ovaj segment može se povezati s vještinama i znanjima koja su potrebna u radu s mladima. Naime, kao najvažnija znanja i vještine upravo su navedeni interaktivni načini prenošenja znanja te motivacija mladih. Neke od drugih vještina u kojima se osobe koje rade s mladima žele usavršavati su (poredano prema dobivenim podacima): pisanje i vođenje projekata, savjetovanje mladih, interkulturalna komunikacija, medijacija i nenasilno rješavanje sukoba, politika za mlade (nacionalna i međunarodna), tržište rada (zapošljavanje) u RH, poznavanje suvremenih tehnologija te građanske kompetencije i aktivizam.

Mladi su na fokus grupi istaknuli da smatraju kako osobe koje rade s mladima moraju posjedovati komunikacijske i prezentacijske tehnike, motivacijske vještine, empatiju, psihologiju, sociologiju, toleranciju te aktivno slušanje. Međutim, istaknuto je kako im obrazovanje osoba koje rade s mladima nije ključno, međutim, ako ga pohađaju, ističu važnost interdisciplinarnog obrazovanja. No, spominje se kako je potrebno uvesti Studije o mladima za mlade u formalni obrazovni sustav te da ih osobe koje rade s mladima moraju završiti. „(...) sad to pohađamo i stvarno, nude nam se ta neka znanja koja uopće, nisam imala neki doticaj s njima, znači, odgoj za demokratsko građanstvo pa isto o *youth worku*, odgoj za mir, ima ih šest-sedam, političko obrazovanje, volontiranje.“ (Marinela)

Što se tiče priznavanja kvalifikacija i programa neformalnog obrazovanja koje su prošle osobe koje rade s mladima, potrebno je istaknuti kako postoje dva načina da se neformalni programi i stečene kvalifikacije priznaju. Prvi je tzv. *Portfolio za voditelje mladih i osobe koje rade s mladima*¹⁶ koji predstavlja inicijativu Vijeća Europe u suradnji s ekspertima i partnerima – Europskom komisijom i Europskim forumom mladih. Ovaj portfolio pruža osobama koje rade s mladima alat koji im može pomoći identificirati i opisati njihove kompetencije temeljene na europskim standardima kvalitete. Kako se tvrdi u samom portfolioju, njegovo korištenje će pomoći osobama koje rade s mladima da im se prizna iskustvo i vještine koje posjeduju, ali će pomoći i u boljem priznavanju rada s mladima. U ovom portfolioju se postavlja pet glavnih karakteristika i funkcija koju osoba koja radi s mladima mora posjedovati, a to su: osnaživanje mladih ljudi, razvijanje relevantnih obrazovnih prilika, biti potpora mladima u

¹⁴ Toleranciju izuzetno važnom smatra 85% ispitanika. Poštivanje razlika izuzetno važnim smatra 81% ispitanika, a isti postotak ih smatra važnu i pravednost.

¹⁵ Više od polovine ispitanika smatra kako bi se trebali usavršiti u području interaktivnih načina prenošenja znanja. Isti postotak ispitanika smatra da bi se trebali usavršiti u području vođenja i motivacije mladih kako bi dobili dodatnu stručnost u radu s mladima.

¹⁶ Portfolio za voditelje mladih i osobe koje rade s mladima (2007.) dostupan na stranicama: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Portfolio/Portfolio_en.pdf

procesima interkulturalnog učenja, doprinosti razvoju politika za mlade te korištenje metoda evaluacije.

Također, drugi način priznavanja kvalifikacija je putem izdavanja certifikata o sudjelovanju te isticanja koje su kompetencije sudionici stekli tijekom ovog procesa. Primjerice, osobe koji sudjeluju u određenim akcijama u programu Mladi na djelu dobivaju dokument koji se naziva *Youthpass*. Taj dokument je dio strategije Europske komisije da se priznaju rezultati neformalnog učenja na način da sudionici popunjavaju sami dokument pišući ono što su naučili.¹⁷

Kada se radi o onome što osobe koje rade s mladima trebaju ponuditi mladima (u smislu znanja i vještina), ispitanici na fokus grupi za mlade izjavili su kako su im najvažnije informacije, zatim transfer dobrih praksi, komunikacijske i prezentacijske tehnike te vještina vođenja projekata i administracije. Dakle, može se zaključiti kako su mladima važne dvije grupe znanja i vještina: **informacijsko-komunikacijska znanja i vještine** (komunikacijske i prezentacijske tehnike, informiranje, prijenos praksi), a s druge strane su istaknute **vještine vođenja projekata**.

Što osobe koje rade s mladima moraju pružiti mladima?	Stav ispitanika – mladi
Informacije	„Informacije, najbitnije. Možda krivo sam se izrazio, te neke stvari koje ne možeš znat ako se ne baviš poslom već dugo. Recimo za primjer, kome i kako se javiti, saznati da su natječaji, recimo.“ (Matija)
Transfer dobrih praksi	„Ja bi jedino mogla reći transfer. Mislim, mi smo svi, baš ono, skroz volonterski radimo, znači, i na europskoj razini i na lokalnoj – svi radimo volonterski. To je zapravo samo razmjena iskustava da ti uvijek imaš neke ljude koji su neki alumni pa ih možeš nešto pitati.“ (Anita)
Komunikacijske i prezentacijske tehnike	„Od retorike, od komunikacijskih, prezentacijskih tehnika do općenito materije iz područja svijeta medija znamo, tako da...“ (Andriana)
Vještine vođenja projekata i administracije	„Ne znam, vođenje projekata, nekakve administracije. Od bezveze, od upisa nekih podataka u excelicu do čega još...“ (Jelena)

¹⁷ Sudionici popunjavaju koliko su naučili unutar pojedinih kompetencija: 1) komunikacija na materinjem jeziku, 2) komunikacija na stranim jezicima, 3) matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji, 4) digitalna kompetencija, 5) učiti kako učiti, 6) socijalna i građanska kompetencija, 7) inicijativnost i poduzetnost i 8) kulturna svijest i izražavanje. Više informacija o Youthpassu može se pronaći na stranicama www.youthpass.eu.

Na fokus grupi s mladima se, pak spominjalo, koje sadržaje smatraju najvažnijima te za koje smatraju da trebaju biti ponuđeni. Ovdje se istaknula politička i medijska pismenost, medijacija, odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo, zdravstveni odgoj, razvoj kritičkog mišljenja te tolerancija i ljudska prava. Dakle, postoji niz sadržaja koji su mladima potrebni i za koje žele da im se pruže i uvedu.

Sadržaji koje mladi smatraju bitnima	Stav ispitanika – mladi
Medijacija	„Pa recimo medijacija je sasvim OK...” (Marinela)
Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo	„Ja bih rekla svi oni primjeri onaj odgoj, što mi slušamo, za demokratsko građanstvo.” (Andriana) „Mislim da je najvažnije i stvarno nešto što je očajnički potrebno. Ne samo u Zagrebu, nego i u Hrvatskoj – politička pismenost mladih i građana. Imamo glasače koji nemaju pojma što su izbori, što oni biraju, jel’ oni biraju stranku ili čovjeka...” (Matija) „E da, mislim da bi kod nas definitivno bilo dobro da se onako nekakva tolerancija u smislu svih prava, mislim da smo puni predrasuda prema invalidima, prema nacionalnim manjinama, gej ljudima, ne znam, prema svima što kao nije u nekakvom kalupu.” (Andriana)
Zdravstveni odgoj	„Zato što su u medijima, mislim, seks i nasilje prodaju, a to se prikazuje u medijima i potpuno se mijenjaju kriteriji seksualnosti i nasilja i što je dobro i što nije. I mislim da ljudi trebaju malo educirati o seksualnom odgoju i općenito o nasilju i takvim stvarima pa da djeca malo shvate...” (Filip)
Razvoj kritičkog mišljenja	„Onda razvoj kritičkog mišljenja, nešto što te može usmjerit’ da u bilo kojem području možeš sam nešto napraviti.” (Andriana) „Da, i medijska pismenost. (...) Zato što isto, ovaj, mladi ne percipiraju medijske sadržaje na kritičan način, sve uzimaju zdravo za gotovo i sve više je tih komercijalnih televizija, koje, ako ćemo već o televiziji pričati, nude te sadržaje koji, zapravo, znači, ne služe ničemu.” (Marinela)

Mladi izražavaju želje u sadržajima vezanima u području suvremenih tema koje su prisutne u svakodnevnom životu ljudi. Može se uočiti kako se istaknuo niz sadržaja, koji pomažu u stvaranju demokratičnijeg i tolerantnijeg društva temeljenog na principima nenasilja. Dakle teme i sadržaji koji su istaknuli bili su: **građanski odgoj, medijacija, zdravstveni odgoj** (dio o seksualnosti) te **kritičko mišljenje i čitanje**. Istaknut je i niz vještina koje mladima mogu pomoći u različitim životnim situacijama (medijacija, razvoj kritičkog mišljenja). Povezano uz sadržaj, mladi smatraju da je i metodologija rada izuzetno važna. Na prvom mjestu stavili su praktični rad, dok su na drugo mjesto stavili interaktivni pristup prilikom rada s mladima, što uključuje i timski rad, praktičan rad te kreativan rad. U smislu metodologije i vještina vidljive su veze između prioriteta mladih i djelatnika za mlade koji su sudjelovali u istraživanju.

2.3.3. IZAZOVI I PREPREKE U RADU S MLADIMA

Osobe koje rade s mladima smatraju mlade kao one kojima je potrebno usmjeravanje. Ovakva predodžba mladih je logična, s obzirom na to da se većina organizacija bavi edukacijom mladih te osmišljavanjem njihovog slobodnog vremena. Međutim, vrlo često ima prizvuk *top-down* metode, tj. metode koja ima ponuđene već osmišljene i strukturirane programe kojima onda pristupaju mladi koji su voljni sudjelovati u tome. Osim toga, osobe koje rade s mladima, mlade vide kao one kojima je potrebno ispuniti slobodno vrijeme, koje većinom mladima ostaje nakon obavljenih školskih, fakultetskih ili poslovnih obaveza. Potrebno je istaknuti kako samo jedan ispitanik/ca smatra kako mlade karakterizira naivnost, što pokazuje kako osobe koje rade s mladima shvaćaju mlade kao one koji su resurs i potencijal.¹⁸ To se može vidjeti i po drugim karakteristikama koje su istaknute i karakteriziraju mlade, a to su kreativnost, otvorenost i društvenost.

Kada se radi o razlogu angažiranosti osoba koji su aktivni u radu s mladima, velika većina ispitanika/ca ističe kao glavni razlog važnost ulaganja u mlade. Također, kao jedan od većih razloga ističe se činjenica da je mladima potrebna podrška, ali i da takav rad predstavlja izazov. Pošto je na ovom pitanju u anketi bila ponuđena opcija upisivanja vlastitog odgovora od strane ispitanika/ca, jedna osoba je naznačila kako su „*mladi budući nositelji društva, a težimo što zdravijem društvu u budućnosti*“. Dakle, ovdje je istaknuta **važnost mladih kao budućih nositelja društva** te **osobna želja u radu s mladima** (rad s mladima predstavlja izazov, mladi su interesantna skupina).

Moglo se uočiti kako djelatnici za mlade imaju **paternalistički stav prema mladima** koji polazi od toga da je smjer u kojem se mladi kreću ili loše definiran ili nedefiniran (što se također smatra lošim) te da je potrebno da se drugi uključe s konkretno osmišljenom intervencijom. S druge strane, naglašena je i **priprema mladih za tržište rada** (potrebno je stvoriti kontakte, *soft-skills*, ali se napominje i potreba za usavršavanjem i nedovoljno iskustvo).

Prepreke u radu s mladima

Nadalje, u anketi su osobe koje rade s mladima istaknuli da je jedan od najvećih problema s kojim se susreću tijekom svog rada onaj s **nedostatkom resursa**. Osim toga, ovdje se ističe i **problem nedovoljne podrške javnih institucija** te **nedostatak motivacije kod mladih**. Jedan ispitanik je nadodao kako je glavna prepreka s kojom se susreće to što mladi imaju puno obaveza u školi te da ne mogu izostajati. Isti ispitanik ističe i jedan aspekt koji se odnosi na same mlade, jer govori da je još jedna od prepreka „*njihova povremena neodgovornost*“. Osim ovih problema istaknuli su se i sljedeći problemi poput neprepoznavanja rada s mladima kao djelatnosti, zahtjevnost mladih kao skupine te organizacijski problemi.

Ova problematika istaknuta je i na fokus grupi s osobama koje rade s mladima. Naime, tijekom cijele fokus grupe izložen je niz problema s kojima je suočen sektor mladih te koje su glavne prepreke u radu. Prepreke u radu s mladima na fokus grupi mogu se podijeliti u

¹⁸Više o viđenju mladih kao resursa i kao problema može se pročitati u Ilišin, V. (2007.) *Mladi: problem ili resurs*. Institut za društvena istraživanja. Zagreb.

nekoliko kategorija, a najčešće obuhvaćaju financijske resurse, problem educiranosti osoba koje rade s mladima, nedostatak potpore javnih institucija i države, ali i nedostatak prostora za provedbu aktivnosti.

Problemi prisutni u sektoru rada s mladima	Stav ispitanika – osoba koje rade s mladima
Financijski problemi	„Netransparentnost definitivno u financiranju isto, sigurno. (...) mislim da jednostavno mi ne možemo iz jedne vreće male uzet, ono, mi smo Isus Krist sad da nahranimo s tri ribe.“ (Marko)
Problem edukacije osoba koje rade s mladima	„Meni je žao što u Hrvatskoj ne postoji, ali čula sam da će se možda napavit', kak' idem na Studije o mladima prek' Mreže, i da se to institucionalizira i da baš to bude fakultet. (...) vid'la sam u Engleskoj u nekom selu jedan od najboljih u svijetu, <i>youth work and community development</i> za 4200 funti, znači godinu dana, još te i oni stipendiraju i sve ti je tam' plaćeno. Gledam, zakaj tu to ne bi bilo?“ (Marija) „...ako imaš program koji se provodi u okviru formalnog obrazovnog sustava, mislim, to znači nešto, nekakvo prepoznavanje ako ništa drugo.“ (Valerija)
Nedostatak potpore javnih institucija	„Ja prvenstveno vidim tu, ono, ulogu države kao nekog tko mora uložiti' u to, tko mora stvoriti uvjete, obrazovati ljude, ne znam, osigurati' neke prostore, <i>facilities, whatever</i> , da se to na neki strukturirani način događa.“ (Valerija)
Nedostatak prostora za provedbu aktivnosti	„Pa prostor. Dobro, to sad ja gledam iz svoje perspektive, ne možda iz svojeg posla sad, nego prije kroz rad s mladima. Dakle, uvijek nedostatak prostora kad se radi u školi, uvijek je to nekakva zadnja rupa na svirali ak' radiš nešto ekstra i ono, upadaš ljudima u satove ili, ono, radiš po garderobama i to.“ (Marko)
Problemi u zakonskom reguliranju rada s mladima	„Mislim još jedan najvažniji preduvjet je, ono što mi je sad palo na pamet, ono nekakvo zakonsko reguliranje cijele te stvari. Mislim da bez toga, ono, ne možemo, iluzorno očekivati', da će se sad, ono, neke lokalne zajednice sjetiti' same od sebe da to rade...“ (Valerija)
Problem disperzije udruga koje se bave istim područjem	„Možda i umreženost međusobno udruga i organizacija različitih. da se ne otvara 500 000 udruga koje djeluju za istu stvar, nego da bude centar za to i to, ili mreža tog i tog.“ (Marija)

Kao najveću **pozitivnu stranu** rada s mladima u Hrvatskoj, osobe koje rade s mladima istaknule su činjenicu da ono znači ulaganje u razvoj društva. Zatim, dinamičnost je također pozitivna strana rada s mladima, baš kao i uvid u nove perspektive. Još su dvije pozitivne strane s mladima u Hrvatskoj dobivene na temelju podataka, a to su definiranje i poboljšanje uloge mladih u javnosti te međugeneracijsko razumijevanje. Pošto je u anketi bilo moguće nadodati svoj odgovor na ovom pitanju, pojavilo se i stajalište da je zabava pozitivna strana rada.

2.3.4. EU DIMENZIJA

Europska unija je tijekom posljednjih nekoliko godina uvelike utjecala na područje rada s mladima. Posebno se uloga mladih povećala osnivanjem Agencije za mobilnost i programe Europske unije, koja je osnovana 2007. godine od strane Vlade Republike Hrvatske s ciljem

povećanja svijesti o važnosti cjeloživotnog učenja. Agencija za mobilnost i programe EU akreditirana je pri Europskoj komisiji za provedbu dva najveća programa učenja u Europskoj uniji – Programa za cjeloživotno učenje (*LifeLong Learning Programme*) te programa Mladi na djelu (*Youth in Action*). Osim toga, od prošle godine Agencija je započela s provedbom i promocijom Erupass i Eurodesk inicijativa, kao i s potporom u provedbi programa za stipendiranje Erasmus Mundus i FP programa.¹⁹

Jedan dio ankete, ali i fokus grupe osobama koje rade s mladima sadržavao je dio kojim se provjeravalo poznavanje i sudjelovanje u programima Europske unije za mlade. Fokus grupom ispitala su se mišljenja i stavovi o programu Mladi na djelu.

U anketnom upitniku postavljeno je pitanje o poznavanju programa EU za mlade. Podaci su pokazali da su najpoznatija sljedeća četiri programa: Mladi na djelu, Erasmus, Comenius te Leonardo da Vinci. Također, programi koji su navedeni kao oni koje ispitanici/ce poznaju su Erasmus Mundus, Grundtvig, mogućnosti za stažiranje, Europa za građane te e-Twinning. Osim toga, neke od IPA komponenti mogu se primijeniti na mlade.

Nadalje, velik dio ispitanika/ca ima iskustva s programima Europske unije za mlade u kojima su sudjelovali kao korisnici ili pružatelji. Kao korisnici, ispitanici/ce su u najvećoj mjeri sudjelovali na programu Mladi na djelu. Ovo obuhvaća sudjelovanje na različitim osposobljavanjima, posjetima izvedivosti, studentskim posjetima te stručnim usavršavanjima. S druge strane, istaknuti su i FP programi (FP6, FP7) te Intelligent Energy Europe. Kada se radi o sudjelovanju u programima kao pružatelji, ovdje se najčešće pojavljuje program Mladi na djelu, a zatim dolazi Europska volonterska služba, Phare 2006 te IPA. Iz ovih podataka vidljivo je kako program Mladi na djelu ima velik utjecaj na organizacije mladih i za mlade koji su sudjelovali u istraživanju te da su svi izrazili upoznatost s programima EU, prije svega Mladi na djelu. U fokus grupama posebno je ispitan stav o utjecaju Europske unije na rad s mladima. Osobe koje rade s mladima smatraju utjecaj Europske unije izuzetno važnim, ne samo u području financiranja, nego i u području promjena koje je EU donijela, prvenstveno onih zakonskih. Spominjao se i novi sustav vrijednosti koji je EU sa sobom donijela u RH.

Utjecaj EU na područje rada s mladima	Stav ispitanika – osobe koje rade s mladima
Pritisak na stvaranje promjena i razmjena dobrih praksi	„Pa ja bi rekla da utječe, ono, pozitivno, u smislu pritiska na neke strukture tu u Hrvatskoj. Zbog toga što, neke se stvari u sektoru mladih uopće ne bi događale, niti bi se počele događati da nema nekog pritiska vanjskog. A isto, ono, neki prijenos dobrih praksi koji postoji, puno udruga surađuje međunarodno, ima kontakte, radi zajedničke projekte, znači ta neka razina, transfera dobrih praksi je, značajna. I na toj razini bi ja rekla da to pozitivno utječe.“ (Valerija)
Nametanje novog sustava vrijednosti	„Ja bi htjela još dodat' da se, k'o da se nameće neki novi sustav vrijednosti koji je do nas, mislim, bio je kod nas prije, al' sad dok je tranzicija pa se svašta izdešavalo, razni sustavi vrijednosti su se izmiješali. Sad nam se nameće taj neki europski sustav vrijednosti...“ (Marija)

¹⁹ Više informacija o radu Agencije za mobilnost i programe EU možete pronaći u publikaciji – Šarić, T. (ur.) 2011. Agencija za mobilnost i programe Europske unije – međunarodna dimenzija učenja. Agencija za mobilnost i programe EU. Zagreb.

Što se tiče programa Mladi na djelu, ispitanici su iskazali izuzetno pozitivan stav prema programu i njegovom utjecaju na mlade u RH. Ispitanici smatraju kako je on kvalitetan instrument u cjeloživotnom obrazovanju te da potiče organizacije civilnog društva na bolju suradnju. Međutim, iznijete su i neke kritike ovog programa, kao što je ta da, iako je aplikacija *youth friendly*, ona mladima može predstavljati problem.

Prednosti/zamjerke programu Mladi na djelu	Stavovi ispitanika – osobe koje rade s mladima
Contact-making seminari	„Ja moram reći da mislim da su <i>contact making</i> seminari najjača stvar.“ (Borna)
Kvalitetan instrument za razvoj međunarodnog rada s mladima te <i>youth friendly</i> aplikacija	„...to je kvalitetan instrument. I nudi puno pogodnosti za međunarodni <i>youth work</i> . To je vrlo jedna specifična stvar. Znači, malo nudi prilike za razvijanje lokalnog ili nacionalnog <i>youth work</i> a, već za međunarodni, jer se sve bazira na međunarodnoj razmjeni i partnerstvu međunarodnom, što je isto super. (...) I to je kao program koji bi prvenstveno trebao biti namijenjen mladima, čak i neformalnim grupama mladih, koji, ono ne moraju imati udruge, koji... mislim, sad se tri klinca skupe i ono – „Mi, eto hoćemo nešto raditi“. A prilično su rigidni uvjeti za to, premda je kao <i>youth friendly</i> aplikacija i sve, ali ipak. I čini mi se da naša Agencija dosta doslovno i možda prestrogo zapravo radi na tome.“ (Valerija)
Strah od marginaliziranja programa Mladi na djelu nakon 2013. godine	„I ono što je veliki problem, i što nas čeka zapravo nakon 2013. jest da će uloga Mladih na djelu totalno se marginalizirati, jer će upasti u principu, u taj ogroman program za cjeloživotno učenje i to će pojesti totalnu svrhu, razvoj <i>youth work</i> a. Tak' da nisam baš nešto previše optimistična oko toga.“ (Valerija)
Upoznavanje novih ljudi i umrežavanje organizacija	„Ono što je vrijednost bila tih ljudi koje sam upoznao, koji su iznimno bili otvoreni iz tih drugih država, posebno iz ovih nekih zapadnoeuropskih ja bih rekao, i gdje sam onda i ušao u mrežu nekakvih nevladinih udruga zajedno sa svojom i gdje su se ti neki stvarno kvalitetni kontakti nastavili.“ (Marko)
Sudjelovanje istih organizacija u programu	„Čini mi se da je, mislim, sam program kao i otvoren osobito za mlade sa nekim, kako oni to zovu, mladi s manje mogućnosti, da. Ali čini mi se da se to svede generalno, na neki elitistički klub i da zapravo u njemu sudjeluju jedno te isti ljudi.“ (Valerija)

Mladi su na fokus grupi istaknuli kako smatraju da u većem dijelu EU utječe na mlade, prvenstveno u području financiranja te sukreiranja politika za mlade, koje su izuzetno važne zbog aktivnog sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka.

Utjecaj EU-a na mlade	Stavovi ispitanika – mladi
Financije	„Ja iskreno ne znam, jer mislim da je bilo isto puno poticaja i novčanih sredstava koji su se mogli iskoristiti, sad ja ne pratim jesmo li to iskoristili.“ (Andriana)
Sukreiranje politika za mlade	„Ja mislim da EU jako doprinosi, recimo, prva je samo znači politike – u sukreiranju politika za mlade, pogotovo Europska komisija, gdje imamo taj projekt YiA koji se stvarno nekad može lijepo iskoristiti ako se zna, a još ako znamo da je naša Agencija za mobilnost prošle godine postala punopravni član ako se ne varam. To, i da stvarno se mogu preko toga dobivat' novci za projekte i da se stvarno potiče razvoj, ne samo da potiče razvoj tih projekata, oni imaju određene, ja znam, kako naši radi, tako i ostale udruge financiraju, da im daje <i>General subvention</i> na koje se udruge prijavljuju i što financira od <i>European Youth Forum</i> a, od naše udruge, do velikih.“ (Anita)

Kada se radi o percepciji mladih ljudi o programu Mladi na djelu, može se uočiti kako imaju izuzetno pozitivan stav te ističu kako su stekli mnoga znanja i nova poznanstva.

Stav ispitanika o programu Mladi na djelu – mladi
„Ovaj i jako, jako pozitivno iskustvo, ne samo što se tiče nekih znanja koja stekneš, od nekih praktičnih kako se dobro predstaviti, ne znam, za posao, kako napisati životopis... Super je, znači, ta razmjena iskustava sa ljudima iz različitih sredina. Kad vidite s kojima se problemima oni suočavaju, s kojim problemima se mi suočavamo, neki, recimo, neki način na koji su oni uspjeli riješiti te probleme, a mi nismo još. To mi jako, super je, daju mi neki način razmjene iskustava, ne samo ono što su oni namjeravali napraviti s tim projektom, nego što smo mi uspjeli sami iskoristiti.“ (Anita)
„Svaki dan smo imali drugi tip predavanja. Jedno je bilo baš <i>ex cathedra</i> , drugo je bilo gdje smo radili, treće je bilo gdje smo išli van i bilo je stvarno, ono, raznih pristupa i bilo je jako zanimljivo, ono baš se sjećam da smo o tome razgovarali, kao: „Što smo mi od ovog naučili? Ništa.“ i onda shvatiš koliko stvari ti je od toga ostalo od toga što smo učili. (...) Bilo je jako zanimljivo i stvarno nemam riječi zamjerke.“ (Matija)

Make a difference

EUROPE
<http://europa.eu/vouthonthemove>

© 2008 Youth on the Move

3. ZAKLJUČAK

Istraživanje „Rad s mladima – definicije, izazovi i europska perspektiva“ pokazalo je da područje rada s mladima zaista obuhvaća široko područje. Važno je reći kako je većina ispitanika/ca koji su sudjelovali u istraživanju došla iz neformalnog sektora, odnosno različitih organizacija civilnog društva, a u manjoj mjeri su to bile osobe koje su zaposlene u formalnom obrazovnom sustavu (npr. škola). Dodatnu vrijednost cjelokupnom istraživanju daje se i zbog „glasa mladih“, odnosno zbog toga jer su ispitanici i stavovi mladih o njihovim potrebama i onome što bi im osobe koje rade s mladima trebali pružiti.

Iako je istraživanje bilo usmjereno (zbog definicija na europskoj razini) na civilni sektor i neformalno obrazovanje tijekom istraživanja pojavilo se vrlo važno problematiziranje pitanja odnosa između formalnog i neformalnog sektora te što i kako mogu ponuditi i nude mladima. Na temelju ovih uvida postavili smo tri modela rada s mladima: rad s mladima kao zanimanje, rad s mladima kao poziv i integrirani model. Čini se da je, potrebno raditi na promicanju integriranog modela rada s mladima koji kombinira formalni i neformalni sektor, koristeći njihove vrlo različite potencijale te prenoseći vrijednosti, znanja i vještine iz jednog u drugi na kraju rezultirajući holističkim pristupom radu s mladima.

Glavna karakteristika rada s mladima je velika raznolikost u aktivnostima koje se nude svim uzrastima mladih. Iako je ovo područje izuzetno mlado i u daljnjem je razvoju, potrebno je uvesti **bolju pravnu regulaciju rada s mladima te profesionalizaciju zanimanja**. Naime, postoji **velika disperzija u titulama te završenim fakultetima ili školama koje djelatnici imaju**. Nepostojanje jedinstvenog studija o mladima na akademskoj razini, ili popisa kvalifikacija koje su potrebne za rad u ovom području, omogućilo je rad s mladima koji u većini slučajeva proizlazi iz motivacije osoba vrlo raznolikog obrazovanja iako u grupi organizacija koje su sudjelovale u istraživanju najčešće se radi o osobama koje su završile fakultet i to društveno-humanističkog usmjerenja. Iako pitanje kvalitete i kontrole kvalitete onih koji rade s mladima te njihove opremljenosti za taj rad nije problematiziran to je svakako jedno od pitanja koje se nameće s obzirom na nepostojanje pravno-formalnog okvira usavršavanja za rad s mladima.

Što se tiče samih kvalifikacija osoba koje rade s mladima, dobiveni podaci su pokazali kako postoji **velika povezanost pojedinih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za rad u području mladih**. Poznavanje interaktivnih načina prenošenja znanja izuzetno je povezano uz komunikacijske vještine, baš kao što su povezano i znanje o potrebama i društvenom položaju mladih te vještina potrebnih za motiviranje mladih. Uočljiv je naglasak na vrlo suvremenom pristupu radu i vještinama koje su presudne i inače visoko tražene na tržištu rada – komunikacijske vještine, organizacijske vještine, informatičke vještine te mladi koji naglašavaju medijaciju, građanski odgoj, seksualni odgoj i tako dalje. Drugim riječima, vidljiva je prevladavajuća uloga civilnog sektora kao mladog, fleksibilnog i onog koji pruža ona znanja i informacije koje formalni sustav u većini slučajeva ne pruža. S obzirom na fokus grupu s mladima, iako daje vrlo ograničen uvid u problematiku, može se naslutiti da je to ono što mladi traže u području rada s mladima.

I osobe koje rade s mladima, ali i mladi složili su se da **Europska unija ima veliki utjecaj na rad s mladima** u svim aspektima rada, što uključuje financiranje, zakonodavstvo, vrijednosti, transfer dobrih praksi te sukreiranje politika za mlade. Nadalje, program Mladi na djelu, kao jedan dio EU dimenzije također je ocijenjen kao kvalitetan instrument u cjeloživotnom obrazovanju te da potiče organizacije civilnog društva na bolju suradnju. Međutim, s obzirom na to da se često radi o organizacijama mladih i samih mladih bez iskustva u pisanju i provedbi projekata, programu Mladi na djelu u Hrvatskoj se zamjera prevelika striktnost te financiranje uvijek istih organizacija.

Istraživanje je, nadalje, pokazalo kako je potrebno uložiti dodatne napore i rad na umrežavanju različitih organizacija civilnog društva. Dakle, iako već postoje neke mreže mladih, potrebno ih je više formalizirati, osnažiti i poduprijeti. Također uslijed istraživanja uočeno je kako se područje rada s mladima nije specijaliziralo ili diversificiralo, da se još uvijek umrežava prema glavnoj temi – rad s mladima, a ne prema specifičnim oblicima ili podtemama u tom području. Ovaj *mainstream* dojam vidljiv je i po najmanjoj zastupljenosti u radu s mladima iz marginalnih skupina kao i maloj zastupljenosti preferencije specifičnih znanja i vještina u područjima kao što su muzika ili sport. Ova kompletna slika područja rada s mladima govori o tome da je ovo područje nedefinirano, neregulirano i u nastanku, što sasvim sigurno uzrokuje velike prepreke na svakodnevnoj razini provedbe, međutim i otvara mogućnost za javne konzultacije i oblikovanje okvira rada.

Ponovno specifično za recentni razvoj odnosa između teritorija i upravljanja i sudjelovanja, vidljivo je naglašavanje lokalne i regionalne/međunarodne razine.

Stoga je na temelju podataka dobivenih u istraživanju, ali i zbog želje istraživača da se utječe na poboljšanje rada s mladima u Hrvatskoj, donesen niz preporuka.

1. Zbog međusobne nepovezanosti i dislociranosti organizacija koje rade s mladima, potrebno je osnažiti i poduprijeti ih u međusobnom boljem povezivanju. To može uključivati stvaranje novih mreža, ali i proširivanje postojećih. Posebno se naglašava potreba i za specijalizirano umrežavanje po podtemama u radu s mladima te umrežavanje, koordinaciju i razmjenu iskustva između djelatnika formalnog i neformalnog sektora.
2. Potrebno je pružiti veću potporu razvoju lokalnog rada s mladima te staviti prioritet na lokalne inicijative, s obzirom da se *bottom-up* inicijativa čini vrlo oskudnom a, s druge strane prema iskustvu djelatnika za mlade, izuzetno važnom.
3. Potrebno je potaknuti raspravu, koja bi trebala krenuti od odgovornih institucija te koja bi uključivala sve relevantne dionike kako bi se područje rada s mladima formaliziralo, u smislu uvođenja Studija o mladima te stvaranja boljeg pravnog okvira zvanja osoba koje rade s mladima.
4. Postoji jasna svijest o važnosti i učinku europske dimenzije i europskih programa na mlade i rad s mladima. Uz mnoge pozitivne strane naglašava se nametanje vrijednosti kao i organizacijski problem s prijavama. Oboje upućuje na potrebu za daljnjim radom na komuniciranju ovih dimenzija s mladima i osobama koje rade s mladima, kao i kritičnom pristupu, prilagodbi i interpretaciji preuzetih programa i okvira, kako bi oni mogli funkcionirati i u Hrvatskoj, uzimajući u obzir specifičnosti na ovom području te poštujući razna nasljeđa građana RH.
5. Ovo istraživanje je otvorilo mnoga pitanja i diskusiju za pitanje rada s mladima u

Hrvatskoj. Zbog toga je potrebno uvesti daljnji istraživački, ali i aktivistički napor u ovom području. Uloga rada s mladima u neformalnom kao i formalnom sektoru se treba produbiti, ali i proširiti.

DODATAK - ANKETNI UPITNIK

Poštovani/e,

Forum za slobodu odgoja i Agencija za mobilnost i programe EU provode istraživanje u području rada s mladima u cilju definiranja područja, kao i motivacije, kompetencija i vještina potrebnih za rad s mladima. Slijedom toga pozivamo Vas na sudjelovanje u istraživanju popunjavanjem upitnika koji je anoniman, a informacije će se koristiti u znanstvene svrhe. Opće informacije o organizaciji (prvi dio) uz Vaše dopuštenje koristit će se u svrhu popunjavanja baze podataka o organizacijama u Republici Hrvatskoj koje se bave mladima. Molimo Vas da ispunite ovu anketu ispunjavajući označene prostore ili tako da odaberete odgovor koji je najbliži vašem stavu.

Također Vas ljubazno molimo da odgovarate iskreno, jer će rezultati ovog istraživanja pomoći Agenciji za mobilnost i programe EU u daljnjoj suradnji s organizacijama koje se bave područjem rada s mladima u RH. Ujedno, radi konzistentnosti istraživačkog uzorka molimo Vas da upitnik ispuni osoba koja radi s mladima u Vašoj organizaciji.

Forum za slobodu odgoja

Organizacija u kojoj djelujete

1. Ime organizacije:
2. Područje rada organizacije:
3. Adresa elektroničke pošte:
4. Web stranica organizacije:
5. Adresa organizacije:
6. Mjesto provedbe aktivnosti:
7. Broj osoba zaduženih za aktivnosti s mladima:
8. Nazivi radnih mjesta u organizaciji na kojima djeluju osobe zadužene za aktivnosti s mladima:
9. Koje projekte i aktivnosti u području rada s mladima provodite?
 1. edukacija
 2. informiranje
 3. pružanje usluga osobama s posebnim potreba
 4. slobodne aktivnosti mladih
 5. međunarodna suradnja
 6. građanski aktivizam i sudjelovanje mladih u zajednici

7. terapijske aktivnosti
8. volontiranje
9. savjetodavne usluge
10. financijska potpora i stipendije
11. ostalo:

10. S kojom skupinom mladih najčešće radite?

1. s učenicima osnovnih škola
2. s učenicima srednjih škola
3. sa studentima
4. s mladima iz ruralnih područja
5. s mladima iz urbanih područja
6. s mladima s posebnim potrebama
7. s mladima s problemima u ponašanju
8. ostalo _____

11. Surađujete li s drugim organizacijama koje se bave mladima u RH?

1. Ne
2. Da

12. U slučaju da surađujete s drugim organizacijama koje se bave mladima u RH, molimo Vas da navedete koje su to organizacije.

13. Surađujete li s drugim organizacijama koje se bave mladima u drugim zemljama?

1. Ne
2. Da

14. U slučaju da surađujete s drugim organizacijama koje se bave mladima u drugim zemljama, molimo Vas da navedete koje su to organizacije.

15. Je li vaša organizacija članica neke mreže u području rada s mladima?

1. Ne
2. Da

16. U slučaju da je Vaša organizacija članica neke mreže u području rada s mladima, molimo Vas da navedete u kojima je članica.

17. Dopuštate li da se gore navedene informacije koriste u svrhu stvaranja baze podataka?

1. Ne
2. Da

Djelatnik za mlade – motivacija i stavovi o području rada**18. Prema Vašem mišljenju, koje su glavne karakteristike mladih kao korisnika?**

3. otvorenost
4. potreba za usmjeravanjem
5. kreativnost
6. potreba za usavršavanjem
7. nedovoljno iskustvo
8. potreba za ispunjavanjem slobodnog vremena
9. naivnost
10. potreba za stvaranjem kontakata u području interesa
11. društvenost
12. ostalo _____

19. Zbog kojeg razloga ste angažirani u području rada s mladima?

1. mladi su interesantna skupina
2. za to sam educiran/a
3. u mlade je važno ulagati
4. stjecajem okolnosti
5. rad s mladima je izazov
6. mladima je potrebna podrška
7. ostalo _____

20. Koje su glavne prepreke u Vašem radu?

1. nedovoljni resursi
2. organizacijski problemi
3. nedostatna podrška javnih institucija
4. zahtjevnost mladih kao skupine
5. nedostatak mladih za sudjelovanje u aktivnostima
6. neprepoznavanje rada kao djelatnosti
7. ostalo _____

21. Koji su pozitivne strane rada s mladima?

1. dinamičnost
2. uvid u nove perspektive
3. ulaganje u razvoj društva
4. međugeneracijsko razumijevanje
5. definiranje i poboljšanje uloge mladih u javnosti
6. ostalo _____

Djelatnik za mlade – kompetencije, znanja, vještine i vrijednosti u radu s mladima**22. Prema vašem mišljenju, koje formalno obrazovanje bi djelatnik za mlade trebao imati?**

1. SSS
2. VŠS
3. VSS
4. Poslijediplomski studij

23. Molimo Vas da na slijedećoj ljestvici obilježite iz kojeg područja bi djelatnik za mlade trebao imati formalno obrazovanje?

- ▣ studij bilo kojeg smjera: preddiplomski – diplomski – postdiplomski
- ▣ studij društvenih znanosti: preddiplomski – diplomski – postdiplomski
- ▣ pedagoški smjer na studiju: preddiplomski – diplomski – postdiplomski
- ▣ pedagogija / učiteljska akademija: preddiplomski – diplomski – postdiplomski
- ▣ studiji o mladima: preddiplomski – diplomski – postdiplomski

24. Prema Vašem mišljenju, koja znanja su potrebna za rad s mladima? [molimo da uz svako nabrojeno znanje stavite i rangiranje, odnosno smatrate li da je znanje koje ste naveli – 1) izuzetno je važno; 2) važno je, 3) nije važno]

▣ znanje o obrazovnom sustavu	1	2	3
▣ znanje o politikama za mlade	1	2	3
▣ znanje o tržištu rada/zapošljavanju	1	2	3
▣ poznavanje didaktike	1	2	3
▣ poznavanje pedagogije	1	2	3
▣ poznavanje interaktivnih načina prenošenja znanja	1	2	3
▣ poznavanje korištenja umjetnosti u svrhu edukacije	1	2	3
▣ poznavanje korištenja sporta i fizičkih aktivnosti u svrhu edukacije	1	2	3
▣ poznavanje psihologije	1	2	3
▣ poznavanje sociologije	1	2	3
▣ rodne politike	1	2	3
▣ poznavanje jezika	1	2	3
▣ poznavanje suvremenih tehnologija	1	2	3
▣ poznavanje medijacije i nenasilnog rješavanja sukoba	1	2	3
▣ građanske kompetencije i aktivizam	1	2	3
▣ poznavanje interkulturalne komunikacije	1	2	3
▣ poznavanje o potrebama i društvenom položaju mladih	1	2	3
▣ ostalo _____	1	2	3

25. Prema Vašem mišljenju, koje vještine i sposobnosti su potrebne za rad s mladima? [molimo da uz svako nabrojeno znanje stavite i rangiranje, odnosno smatrate li da je znanje koje ste naveli – 1) izuzetno je važno; 2) važno je, 3) nije važno]

▣ komunikacijske vještine	1	2	3
▣ organizacijske vještine	1	2	3
▣ prezentacijske vještine	1	2	3
▣ vještine pisanja i provođenja projekata	1	2	3

▣ istraživačke vještine	1	2	3
▣ informatičke vještine	1	2	3
▣ discipliniranost	1	2	3
▣ sposobnost nametanja pravila	1	2	3
▣ vještine motiviranja mladih	1	2	3
▣ vještine u komuniciranju s medijima i javnosti	1	2	3
▣ vještine rada u grupi	1	2	3
▣ medijacija	1	2	3
▣ ostalo _____	1	2	3

26. Koje vrijednosti su potrebne za rad s mladima? [molimo da uz svako nabrojeno znanje stavite i rangiranje, odnosno smatrate li da je znanje koje ste naveli – 1) izuzetno je važno; 2) važno je, 3) nije važno]?

▣ poštivanje razlika	1	2	3
▣ tolerancija	1	2	3
▣ kritičnost	1	2	3
▣ pravednost	1	2	3
▣ ravnopravnost	1	2	3
▣ uključivost	1	2	3
▣ solidarnost	1	2	3
▣ ostalo _____	1	2	3

Iskustvo u području rada s mladima

27. Koje je Vaše formalno obrazovanje?

1. SSS
2. VŠS
3. VSS
4. Poslijediplomski studij

28. Molimo Vas da navedete Vaše zvanje te instituciju pri kojoj je stečena Vaša stručna sprema?

29. U području neformalnog i informalnog obrazovanja, jeste li sudjelovali u dodatnim programima edukacije relevantnim za ovo područje? Molimo Vas navedite sve koje smatrate relevantnima i gdje ste pohađali edukacije.

30. U kojim ste područjima radili prije ovog?

31. Koliko dugo ste aktivni u području rada s mladima?

32. Sudjelujete li trenutačno u nekom obliku formalnog obrazovanja?

1. Ne
2. Da

33. Molimo Vas da navedete koji oblik formalnog ili neformalnog obrazovanja pohađate kao i instituciju ili organizaciju pri kojoj pohađate program.

34. Koje programe Europske unije za mlade poznajete?

25. Imate li iskustva s programima Europske unije za mlade?

1. Ne
2. Sudjelovao/la sam kao korisnik _____
3. Sudjelovao/la sam kao pružatelj _____

26. Područja u kojima biste se željeli dodatno educirati

1. obrazovni sustav RH
2. obrazovni sustav (međunarodni)
3. politika za mlade RH
4. politike za mlade (međunarodno)
5. tržište rada/zapošljavanje RH
6. tržište rada/zapošljavanje (međunarodno)
7. pisanje i vođenje projekata
8. didaktika
9. pedagogija
10. interaktivni načini prenošenja znanja
11. korištenje umjetnosti u svrhu edukacije
12. korištenje sporta i fizičkih aktivnosti u svrhu edukacije
13. psihologija
14. sociologija
15. rodna ravnopravnost
16. poznavanje jezika
17. poznavanje suvremenih tehnologija
18. područje devijantnosti i poremećaja u ponašanju
19. vođenje i motivacija mladih
20. savjetovanje mladih
21. interkulturalna komunikacija
22. građanske kompetencije i aktivizam

23. medijacija i nenasilno rješavanje sukoba

24. ostalo _____

Informacije o ispitaniku

27. Ime vašeg radnog mjesta

28. Glavne odgovornosti i zadaci radnog mjesta

29. Dob

30. Spol

1. Ž

2. M

DODATAK - PITANJA S FOKUS GRUPA

Pitanja za fokus grupu – osobe koje rade s mladima

1. Postoji li potreba za radom s mladima i osobama koje rade s mladima u Republici Hrvatskoj?
2. Kako biste definirali rad s mladima i osobu koja radi s mladima?
3. Koje vrste rada s mladima postoje u Republici Hrvatskoj?
4. Što bi osobama koje rade s mladima olakšalo rad?
5. Što je na individualnoj razini potrebno da bi netko bio dobra osoba u radu s mladima?
6. Kako i na koji način Europska unija utječe na mlade i na rad s mladima?
 - a. Koje je vaše iskustvo s programom Mladi na djelu?
 - b. Prema vašem mišljenju, koja je usporedba hrvatske situacije s trenutnim okvirom europskih strategija prema mladima i u europskim zemljama?

Pitanja za fokus grupu – mladi

1. Jeste li se već susreli s nekim oblikom rada s mladima?
 - a) O čemu se radilo, je li vam bilo korisno, koja su vaša iskustva?
 - b) Kako mislite da bi vama osobno osoba koja radi s mladima mogla/trebala pomoći?
2. Postoji li potreba za radom s mladima i osobama koje rade s mladima u Hrvatskoj?
 - a) Smatrate li da je dovoljno ponuđeno (u smislu sadržaja i metodologija) na razni RH i na lokalnoj razini?
3. Kada biste postavljali prioritete u radu s mladima koja područja/teme biste naveli?
4. Kada biste odlučivali o metodi rada s mladima koje biste prioritete naveli?
5. Kako biste definirali osobu koja radi s mladima?
 - a) Koje vještine, znanja i vrijednosti bi trebao imati?
 - b) Obrazovanje?
6. Jeste li već imali iskustva s europskom dimenzijom u području mladih?
 - a) O čemu se radilo, je li vam bilo korisno, koja su vaša iskustva?
7. Kako mislite da EU programi utječu na mlade?
8. Jeste li imali iskustva s Youth in Action programom?
 - a) Iskustva, stavovi, prijedlozi kako ga poboljšati?

LITERATURA

Sočo, A. (ur.) 2011. Mali rječnik pojmova politike za mlade rada s mladima – Youth policy Backpack. Mreža mladih Hrvatske. Zagreb.

Šarić, T. (ur.) 2011. Agencija za mobilnost i programe Europske unije – međunarodna dimenzija učenja. Agencija za mobilnost i programe EU. Zagreb

EU strategija za mlade – ulaganje i osnaživanje 2010. – 2018. (2010.) dostupno na: http://ec.europa.eu/youth/pdf/doc1648_en.pdf

Nacionalni programu za mlade od 2009. do 2013. godine (2009), dostupno na: http://hidra.srce.hr/arhiva/263/44262/narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_07_82_1988.html

Opis kolegija, plan i program rada (2007.) može se pronaći na stranicama Sveučilišta u Jönköping <http://hj.se/download/18.c753d1a12b9efc8dcb80001759/Bachelor+of+Education+Community+Youth+Work%2C+140%2C+210+ECTS.pdf>

Portfolio za voditelje mladih i osobe koje rade s mladima (2007.) dostupan na stranicama: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Portfolio/Portfolio_en.pdf

Rezolucija Vijeća Europske unije o radu s mladima (2010.) dostupno na: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117874.pdf

Study on the state on young people and youth policy in Europe (2001.), dostupno na: http://ec.europa.eu/youth/archive/doc/studies/iard/summaries_en.pdf

The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe (2007.), str. 16-32, dostupno na: http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Research/study_Final.pdf

White Paper: A new impetus for European Youth, Commission of the European Communities (2001.) dostupno na: http://ec.europa.eu/youth/documents/publications/whitepaper_en.pdf

Korištene internetske stranice:

Forum za slobodu odgoja – www.fso.hr, pregledano: veljača 2012.

Agencija za mobilnost i programe Europske unije – www.mobilnost.hr, pregledano: veljača 2012.

Studiji o mladima za mlade – <http://studiji.mmh.hr>, pregledano: veljača 2012.

Youthpass – www.youthpass.eu, pregledano: veljača 2012.

PRONI – centar za socijalno podučavanje – www.proni.hr, pregledano: veljača 2012.

